

A MI LAPUNK

Hit és Tudás.

Irta: MOLNÁR GYULA.

Két száraznak látszó fogalom, pedig valóságban az emberi élet teljességét tárják felénk. Az ész és szív csodás ölelkezését, eszményi együttérzését, egyakarását, együttműködését jelentik; nyomukon megújul a föld színe! . . .

Nektek, kedves ifjú barátaim, minden ellenséges felfogással szemben megértenetek s méltányolnotok kell a Hit és Tudás összekapcsolódásának mérhetetlen fontosságát. Ellentétnek, szétválasztódásnak, ádáz viaskodásnak a vallással és tudománnyal kapcsolatban nincs értelme, nem lehet helye. Sőt a kettő között erőszakolt mérhetetlen űr az emberiség végzetes szerencsétlenségét hozná meg.

A Hit és Tudás a Szeretet s Igazság sugárözönének világosságával és melegével ragyognak felénk. Bármelyiket vessük meg, zátonyra jutunk. Csonka, suta szárnyon hogyan is emelkednék a végtelenség távlataiba? . . .

Leborulunk a Tudás fönséges vívmányai előtt. A haladás szédítő méretei megigéznek. Az Ész rabigájába ejtett föld kincseit mohón kiaknázzuk. De vajjon a tökéletes boldogság elveszett édenkertjét csupán a Tudás eszközeivel varázsolhatjuk-e vissza?

Könnyű s örökérvényű válasz. A Hit a Szeretet Istenének kegyelemerejét nyújtja sokszor fáradt, meggyötört, a világiasságoktól megcsömörlött lelkünknek. S a Szeretet balzsamából csepp is többet ér néha, mint a tudományok oceánja! A Tudás önmagában csak világít s nem melegít, de ha a Hittel párosul, derűs életkedv fakad föl a mai, értelmében elbizakodott, de érzelmeiben roncs emberiség közszellemében!

A Tudás diadalkora a XX. század. A belénk ojtott „isteni szikra“, az Ész ellenállhatatlanul uralkodik. Mégis forrongó, lázadozásra hajló elégedetlenség remegteti meg a tömegeket. A nyomor iszonyú arányokat ölt s kiváltja a végletekig menő elkecsereledést. De az anyagi javakban dúskálóknaál is gyakran öngyilkosságig fajuló életúntságot tapasztalunk. S a tudományos kísérletezések, bölcselkedő s politizáló pepescelések a nagybeteg emberiség testén képtelenek gyógyulást eredményezni. Fiókmes-siások nem pótolhatják a Mestert!

E zűrzavarban a Hit nyújtja hatásosan segítő karjait és segít, mikor Isten felé tereli az önmagával meghasonlott, vergődő emberiséget. Lelkünket békével telíti meg és szívünket is édes megnyugvással, a sors tépázó viharai között szilárd kitartást ad s ösztönöz, hogy a Tudás eszközeivel fáradhatatlanul buzgólkodjunk a közművelődés fejlesztéseért embertestvéreink javára!

A Hit és Tudás alapján rendületlenül megállván, a zavartalan életboldogság állandó tavaszát, üde májusi hangulatát ti szerezzétek meg a zaklatott világnak, ifjú barátaim!

A százarcú magyar dal.

Van bíz annak több is, mert nemcsak a benne feloldott hangulatok szerint más és más, hanem vidékek és korok szerint is változó képet mutat, nem szólva a szerzők egyéni hangjáról. Sir és zokog, nevet és kacag, hol komoly, hol tréfás, majd a fenségesig emelkedik, majd meg kirúgja a ház oldalát. Ha úgy hozza a sora, engedékeny és olvadozó, a fordítottján hetyke és dacos; ki győzné minden egyéni arculatját számon tartani? A zenetudomány beszél a népdal négy földialektusáról s a gyűjtött népdalanyagot ezek szerint osztályozza. A területi különbségek mellett vizsgálat alá fogja a dalt korát illetően is; ahol írott adat nincs, a néphagyomány ködösebb útvesztőin keresi az ősi típusokat; majd a családja alakulását kíséri szemmel; kifürkészi, hol, mikor keletkezett új ág a régi törzsön, magától bimbózott-e vagy ojtották. Persze minél mélyebben járunk az idő rétegében, annál bizonytalanabb a talaj. Nem lehet szó pontos évszámokról, csak különféle körülményeket egybevetve próbáljuk eldönteni: ez a régibb, — ez az újabb. Így látjuk, hogy a korbélyeg még a szerző egyéni hangján is rajta van. Hisz minden dalköltő fia korának s mint ilyen semmiképp sem vonhatja ki magát a kor szellemi arcképét meghatározó, mindent irányító szellemi élet és a technikai fejlettség adta lehetőségek alól.

A kutatás a legősibbnek, mondjuk a legrégibben magyarnak a legujabb, közvetlen népdalgyűjtés közben akadt nyomára. Ezek az ötfokú skálán épült dallamok. Persze az ősi nyomon a leggyébrebb a termés, fokozatosan szaporább az aránylag a fiatalabb ágakon, az ojtványokon. Már korán megkezdődött az idegen hatások sora az Európa nyugatához csatlakozó magyarságon s ahogy lassan átalakul politikailag, társadalmilag, szellemi és anyagi téren a keresztény szlavo-germano-kelta világhoz, a muzsikája sem marad érintetlenül. Az ősi törzs befogadja az új igéket s lombosodik.

Népdalaink, de más írott emlékeink is garadával bizonyítják, hogy életerős új ág keletkezett a magyar dal fáján az egyházi zene hatása alatt, s ez még ma is termőképes. Kihüvelyezhető a nyoma dalainkon a protestáns zsoldárirodalomnak, van adat rá, hogy utat talál magyar földre a középkori madrigál, megszólal magyarul a XVIII. századvégi bergerette, új fordulatokat hoz be a magyar dalba a hangsoros palotás és verbunkos zene. Nem kicsinylendő a befolyása újabb dalaink nagy részére a cigány-nak s félreismerethetetlen nyomot hagyott a XIX. század magyar nótairodalmán a szentimentális német Lied.

Ez a seregszemle is azt bizonyítja, hogy

nagyon sok minden megfér a magyar dal fájának koronája alatt, koronkint más és más tartalmat nyer a szó. Ugyyszólván minden korszak meghozza a maga zenei újdonságát, a dal is új meg új köntösbe bújik időnkint a kor divatját követve, ami csak később kap nemességet jelentő palinát, ha fentmaradt az idő könyörtelen rostáján, miután a nóra a fogyasztóhoz, a fogyasztó a nótához szokott.

Bármilyen oldalról jött is az idegen hatás a magyar dal fájához, csalhatatlan biztosítéknak itt volt mindig a megfelebbezhetetlen fórum, a névtelen tömeg, a magyar nép. Az újítás mindig felülről kopogtatott. A legfelsőbb osztályok kezdték, — ma már úgy is mondhatjuk, a város a faluval szemben. A felsőbbek divatja lement a nép közé, ha egyáltalán lejuthatott s ott megmaradt belőle annyi, amennyit ez a meg nem vesztegethető „société anonym“ jónak látott. Vannak újítások, amik hatás nélkül pattannak vissza róla, vannak, amikből a végén egészen más született meg, mint ami készült. A magyar nótairodalom hatása alatt úgyszólván a szemünk előtt alakult ki pl. az új magyar népdal, mely a régi sfílusnak jellegzetes emlékeit átmenti a dur-mollos új daltípusba. Még egyszer... és talán utóljára!...

Ez a mindeddig meg nem vesztegethető s meg nem felebbezhető fórum a világháború óta nagy és rohamos változáson ment át s eddig betöltött áldásos zenei szerepét aligha végezheti ezentúl azzal a csalhatatlan biztonsággal, amit csak az ösztönök adhatnak meg. Hála a civilizációnak, a város és falu közti nívókülönbség rohamosan csökkenőben van. A vasut-távíró—telefon máris sokat végzett ezen a téren. Ami még hátra volt, egy csapásra megoldotta a grammofon és a rádió. Amit fel nem bolygatott ősi ösztönök ethnográfusok őszinte örömeire és gyönyörűségére még csak nem is olyan nagyon régen, mint élő valóságot tártak elé, az szinte máról holnapra tűnőben van, ha ugyan már egészen el nem tűnt. Vele együtt az idillikus állapot minden poézise.

S ezzel egy nagyon veszélyes ponthoz jutottunk: a már nem elég naív és még nem elég művelt állapothoz, melyben még majd azt mondanánk, még a kisebb baj, hogy kritikátlanul dobják el a régit, a nagyobb az, hogy kritikátlanul fogadják be az újat. Ez az új pedig nem váltott lovakon közeledik, hanem egyenest villamszárnyon repül, még ki sem gondoltad, el sem rebegted a hipp-hoppot, már is itt van. Gyorsabban, mint a régi jó idők mesebeli dsinje, hiszen szállításra készen áll a grammofon lemezekbe fagyasztva, rádióban feltálatva a legingerlőbb csomagolásban. Jön mint újon-

ság, a legcsalogatóbb valami a világ eleje óta, kezdve a paradicsom fatális almáján. A neve jazz-muzsika. a háborúban lezüllött idegek ritmusokba szökött örülete, a taktusokra darabolt gépzaklatolás, összeházásítva az érzékingerlő szaxofon és a löcséres hegedű bakugrásaival.

Méltó társakat hoz magával, érzékiségre alapozott új táncokat s dallamaihoz illő illetlen szövegeket, miket terjesztésre készen tart az üzleti fölelmesség. Legyünk nagyon modernek, fogadjuk el, hogy *castis omnia casta*, hadd hulljon a férgese, úgysis elhullana előbb-utóbb, akik meg kiállották a poklok mérgét, annál életképebbek. De mi lesz azzal a gyönyörű, minden igaz szívet-lelket elbűvölő régi emlékeivel a magyar dalnak, melyeket a műveltebb osztályok sajna már rég elfeledtek, de Istennek hála eddig legalább a nép himporosan megőrizte. A városnak nem kell, mert azt se tudja, hogy a világon van, a falu meg útszélen hagyja, mert nem tudja az istenadta, hogy milyen kincset bír benne.

Ezen a ponton jön segítségünkre az a 34 új His Master's Voice lemez, amely néhány nappal ezelőtt került ki a világhírű vállalat auszigi gyártelepéről. Az irodalomban rég fölismert elv, hogy az olcsó szennyirodalommal szemben legbeváltabb szer az olcsó értékes irodalom. Ha egyformán juthat hozzá, mindenki inkább választja a jobbat, mint a silányabbat. A régi magyar zene népajkon fennmaradt és írásban őrzött legbecsesebb emlékeiből egy zeneértő bizottság (Kodály Zoltán dr., Lajtha László, Molnár Imre dr., Nevelős Gyula dr., Sztankó Béla) hosszas rostálások után kiválasztott egyelőre 34 gramofon lemezre való anyagot, azokat a legkiválóbb előadóművészekkel a legkiválóbb gramofonlemez-gyár felvevő masinájába bejátszatta, illetőleg beénekelte s a ter szerint évről-évre újabb és újabb lemezsorozatot lesz módjában kiválasztani. Ilymódon megindul a küzdelem a régi kincsek és a betolakodó újdonságok közti. Hisszük és reméljük, hogy a pálmát a régi kincsek ragadják magukhoz. **Molnár Imre dr.**

Beomló dekkungok.

*Nagy hegyek hátán, hova sose téved
emberfia már, hol komor magukban
csak felhők kavarnak s viharok
járnak néha sötétben látogatni,
s eső-áztatta halmokon, ahol
a föld alatt a víz sziszegve kúszik
s lapályokon, hol gyilkol a mocsárláz
és síkokon, hol áldott búza reng
s folyamok partján, hol örök habok
éjjel-nappal egyhangúan menetelnek,
mindenfelé most:*

*Európa közepében végtelen
dekkungok állnak árván.*

Csak az ég

*bémul le rájuk s egy-egy otthagyt
hulla ha foszlik s büzlök szomorún
egyedül egy-egy árok szögletén még.
A szél kicsapta az üres dekkungok
dült ajtaját s a kifosztott odúban
hallgatag álmodik a deszkaprices,
amelyrőt egykor annyi bús remény szállt
s munkahelyükről elrabolt dühös
ifjak foga csikorgott ég felé.
Hallgatag állnak a dekkung falán
bicska-bevéste, ceruza-beírta
drága nevek, kezdöbetük,
s a pole felől, amely ott gubbaszt a zugban,
hallgat a szü már.*

*Az árkokban sem járnak fel-le már
gondos szemükkel a paranesnokok
helyrehozatrán, ha egy kö leomlott;
a szél sipít csak, ha átfut a keskeny
árkok mérföldjein, fel-felkavarva
röptében morzsát és papírlapot
s más hulladékot; az öles fehér hó
mély takarója borul le amott,
elfeledve lent zajt, életet s a fürgén
suhanó egerek nesztét: s a víz,
mit hosszú esők bő özönje öntött,
szivárog álnokul és a kavernák
boltjáról földre koppan lassú cseppel
s csepeg sírbolti csendben.*

*Hogy omlanak be a dekkungjaink,
a négy bús esztendők sok sok dekkungja!
Látjátok e ti is fel felriadva
az ágyatokban: hull, hull szakadatlan
az árkaiknak végtelen során?
Látjátok-e karóknak roppanását,
füves mellvédek bús behuppanását,
a Kárpátokban, lenn a Brenta partján,
fenn Flandriában sok-sok régi fészünk
folyton omlását, összeroskadását,
a pusztulásnak ott örök zúgását,
vad patkányok bitang országolását,
négy esztendeinknek örök elmulását?*

KOMLÓS ALADÁR.

Kós K. „Erdély kövei“ c. könyvéből.

Fatornyaink ódon társai a vénséges templomok. Ott állanak a cinterem közepén, nagy öregkomolyan. Iromba lábakkal megtámogatott falai felett terebélyes, fekete, mohos zsendely fedél emelkedik a magasba, barátságosan, hívogatóan, betakarón. Ablakaiból, ereszes bejáróiból évszázadok lehellelte árad... Ezek a mi magyar templomaink. Ugy vonzanak magukhoz s én vágyom hozzájuk. Az anyémek ők... s én az övük vagyok... Az övük mélységesen és örök elszakíthatatlanul... mintha valamikor, valahol egyik leűnk volna s mintha most is egy volna valahogy a lelkünk, csak két külön formában élünk tovább. Valahol, itt bent, ezt *így* érzem...

Megállok előttük, lelkemet csöndes téli esthomályban hallott agg regék hangulata tölti meg, körülöng a mult ódon illatu fuvalma, arcmon ezredévek levegőjét érzem. Állok és álmodom. Csodás álmot, csodás világról. Körülöttem összefoly minden; álom és valóság, élet és fantázia egygyólvad, köddé vesz. Elűnik minden és nincs semmi, de semmi sem, csak valami nagy, jóleső, balzsamos melegség és ősi erő, amelyből én vagyok, amely belőlem van és amely örökegy lélek: *magyar lélek*. Párkányos, cirádás, pléhcifrázatos modern épületekhez szokott szemek és lelkek vajjon ti látjátok-e és értitek-e mindezt?

Mert a vakolatcikornyás, gipszfiguráktól terhes, hivalkodó, de sivár és lélektelen homlokzatok nem képesek hangulatot, érzést kelteni, még ha oly „művészi“-ek is, mert csak cifrák, üres-felszínesek és hazugok.

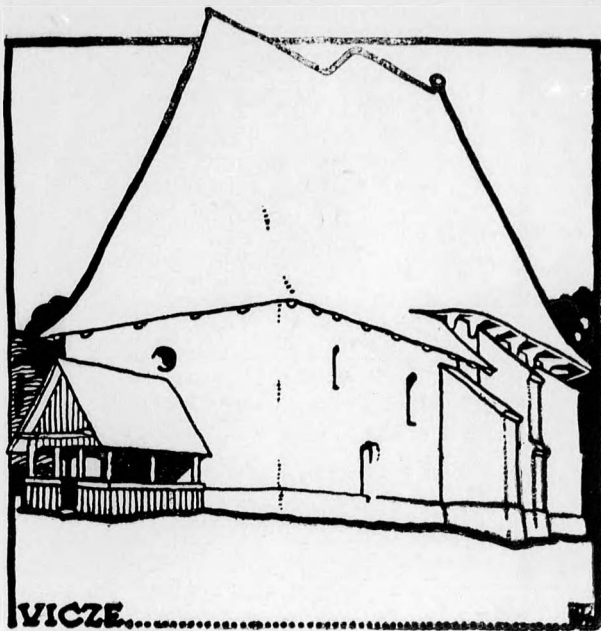
A mi, régiségükben megmaradt templomaink nem ilyenek. A mi templomaink egyszerűek, komolyak. Nem akarnak többnek látszani, mint *amik*. Lelkünk *bennük* gyönyörködik és nem

FATORNYOS HAZÁMBÓL

a szerkezeteket kendőző, a szemet csaló, léha és felesleges díszeken. A mi templomainknak nincsen rejtegetni valójuk, piperére sincsen semmi szükségük. Rajtuk a fal: sima egyszerű fal, a kő: kő és a fa becsületesen: fa. Mindenik anyag a maga technikájának megfelelően alkalmazva; egyik sem hazudik, nem mond egyebet, mint ami. Mindenik épületen becsületesen meg látszik annak összeszerkesztése. A mi templomaink igazak, nemesen egyszerű jellemeik.

Igaz, hogy *ma* nem ez a szép, a mai embernek nem ez kell, hanem, ami divatos. Aztán mindegy, hogy milyen az. Ám a divat holnap más, holnapután megint más, de a mi templomaink örökszépek. Mert egy speciális őslélekből fakadó speciális művészet alkotásai. Van *stílusuk*. Hogyan magyarázzam én ezt meg nektek? Aki ebből a lélekközösségből való és van rá meglátó szeme, megértő szíve, megérti ezt magyarázat nélkül is. Megérzi és átéli az ősi, litokozatos hangulatokat, amelyeket apáink turáni lelkéből fakadó őseréjű művészetének alkotásai keltenek. A mi magyar templomaink.

Megépítettség tekintelében, régi templomaink nagyobbára mind egyformák, mivel még a katolikus korból így maradtak reánk. A templomtér két részre oszlik. A nagyobbik rész a hajó a híveknek, a kisebbik a szentély, oltárnak és papnak. E két részt bent diadalív választja el. A hajó rendesen téplalap alaku, míg a szentély a XIV. század első feléig félkörben, vagy egyenes falban végződik. Ezek az ugynevezett történelmi román stílusú, részben átmeneti templomok. Azután a gót stílus jön, amikor a szentély rész a hat- vagy a nyolcszög három oldalával, sőt a tizszög négy oldalával is záródik. A gótika a XVI. sz. közepéig is uralkodik nálunk. A román stílusú templomok, ajtó, ablak és diadalív nyílásai félkörben végződnek. Az ajtók néha díszesebben faragott keretűek, az ablakok csak tenyérnyi szélesek és lőrösszerűen kifelé és befelé szélesednek: kajácsoznak. A szentély sütökemenceszerűen félgömbboltozatu. A gótikus templomok nyílásai hegyesek, csúcsívesek; az ajtók mindig profilozott keretűek, az ablakok csúcsíves részében kőből áttört faragás: *mérmű* van. A szentély boltozata boltcikkékből áll és kőbordázat tartja, amelyeknek megfelelően kívül az épület sarkain támpillérek állanak teherátvétel

céljából. Román stílusú templomon ritka a gyámpillér s csak éppen erősítésre szolgál. Egyik-másik régi templomnál még megmaradt a szentély északi falához épített sekrestye a [protestánsoknál is. A nagyobb templomokon a főhajó mellé kétfelől mellékhajók is épültek, de itt csak a mi kisded templomainkról szölok. Eme reformáció előtti templomok rendszeren kelet-nyugati irányban állanak és pedig a szentély résszel keletre, hogy amikor a pap az oltár előtt térdel, arccal keletnek, illetőleg a Jézus sírja felé legyen fordulva. Bejárás a nyugati oldalon történik. A világítás a déli, esetleg a keleti és nyugati oldalról jön, északi oldalon nincs ablak. A falak vaskosan félölesre építvék.

Bár ez az alaposztás és az egyes ismerető műformák, mint: ajtók, ablakok, oszlopok, eresz, gyám- és zárókövek faragásai, boltozat stb. nem magyar dolgok, hanem nyugatról behozott elemek is, mégis, templomainkon van valamely különleges jelleg. A magyar stílus szempontjából fontos észrevennünk, hogy nálunk a falak teljesen simák s csak éppen a rajtuk levő nyílások folljai képeznek megszakítást s egyuttal nyújtanak igen dekoratív hatást is. A műformák is szenvedtek valamelyes áthasonlást, különösen a román kor végén. Ám ha a kőarchitektúra csak átvett dolog is, annál inkább eredeti és a mienk aztán a kiegészítő faépítészet. A ma már ritkaság számba menő megmaradt régi 200-250 éves fedelek mutatják, hogy népünk mennyire önállóan dolgozott ebben és hogy mennyire ura és értője volt az ácsművészetnek. Rátermettségét és architektonikus érzését, szerkezeti gondolkodását itt is éppen úgy megcsodálhatjuk, mint a fatornyoknál.

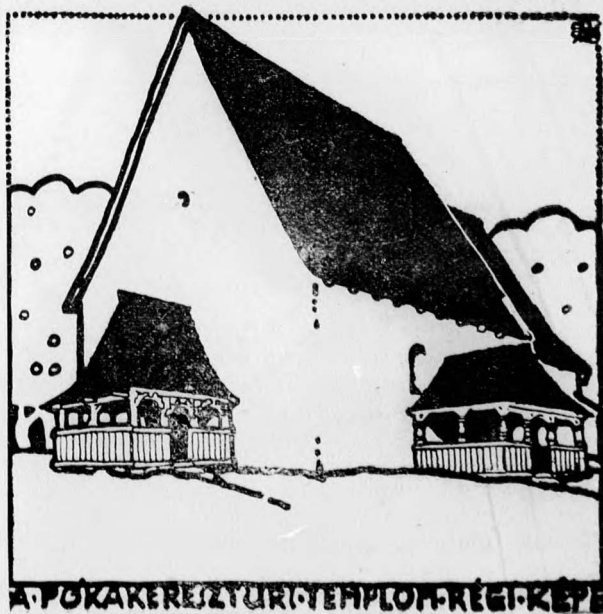
A fedélszék magas és meredek. Eső és hó nem áll meg rajta. Bár az egész templomteret

igyekeztek lehetőleg egy fedél alá vonni, mindazáltal az alaprajzi tagoltság a fedelen is érvényesül. Egyenlő falmagasságnál a keskenyebb templomrész fedele természetesen alacsonyabb, de pl. két különböző korból származó templomtestnél, ahol a szentély magasabb, a fedélszék a hajó felett alacsonyabb. A fedél rendes formája a *csúpos* alak, alul kevés töréssel, hogy az eszterháj a lecsurgó vizet, havat messze kivesse. Az eresz csüngő eresz, mely alatt a padlásgerendák végei kiállanak, sőt sokhelyen kis gyámokra támaszkodnak, ami kedves dísz ad az épületnek. Néhol a fedél nyugati fele szelidhajlású félkúpalak, így a fal közepénél az eresz jobban kiugrik, mint a sarkokon. Ahol a templomnak a nyugati felén magas, hegyes oromfala van, ott a templom nyeregfedelelet kap, amely rámege az oromfalra. Ha az oromfal a templomot két részre osztó diadalív felett is megvan, a szentély egészen külön fedődik. Ha az oromfal nem hegyes, hanem trapéz alakú, tehát csak félmagas, akkor a fedél végén leszelt csúp fedél; az oromfal felett kontyot alkot. Kedves díszítő eleme a fedélzetnek a csúpnál alkalmazott kis félkúp formájú kontyocska.

Elmerengve ezeken az alkotásokon, szívből fájlalhatjuk, hogy írott dokumentumainkban található ősi költözethető fatemplomcskáinkból semmi sem maradt az utókorra s csak a románok által átvett és megtartott formákból gyaníthatjuk, hogy mekkora szerkezeti és formakincset veszítettünk el pusztulásukkal.

A templomba később a nyugati ajtón kívül a déli oldalon is vágtak egy ajtót. A bejárók elé fából ereszeket, portikusokat építettek lócsával: később kőből is. A faportikusok között igen szép ácsmunkák is akadnak.

A reformáció után épült templomok egé-

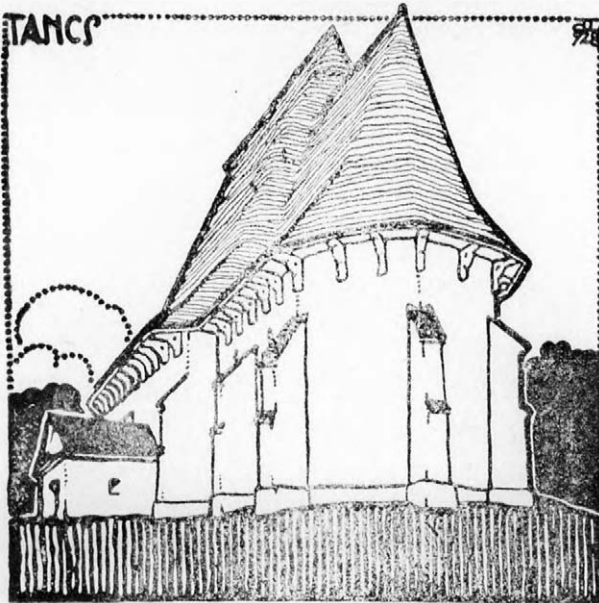
A POKAKERESZTURI TEMPLOM RÉGI KÉPE

egészen a XVIII. sz. végéig megőrzik a régi hagyományokat s ezek már igen kevés kivétellel teljesen népi alkotások. Az azután épültek már csak gyenge palléri fércmunkák.

Ma pedig már éppen elvetendő a régi, az ősi, az apáktól örökölt. Mi szükség van rájuk, mikor svájci és osztrák mintára akármit lehet csinálni? Nekünk itt Erdélyben éppen az kell! Es akármi más, csak ne legyen a miénk. Igaz, hogy a mostani templomok nem hétszáz. hanem csak harminc évig tartanak, a lapos bádofgedél, az agyonteremtettézt fal mindenhová való, csak erdélyi templomra nem. De mit fáj az nekünk? Csak nem akarjuk talán, hogy ujjal mutogassanak reánk, mert magyarok, mert erdélyiek vagyunk, akiknek vannak drága és megszentelt tradícióik?

(Folyt. köv.)

Debreczeni László.

Az én apám.

— Erdélynek —

Az én apám tudott jól franciául
S Bázselben németeknek prédikált,
De mikor elment Szolnokdobokába,
Román szótárt vett és grammatikát.

Öt éve nem volt ott a nyájban pásztor.
És sok magyar feledte már szavát —
Kallódó lelkiért apám a kátét
Románra fordította át.

Zsidók is éltek ott. Búzgók s szegények
S az én apám zsidóul is tudott.
S jöttek hozzája nagyszakállú vénék:
Hallgatni az ótestamentumot.

Mint gyermekek ülték körül apámat,
Bár harmincéves hogyha volt csupán —

És olvasott és magyarázott nekik
A Szentírásból az apám.

A földesúrnak volt egy kis leánya
S apámhoz így szólott a földesúr:
„Hittanból is készítsd vizsgára őt,
Nem hagyhatom, hogy elmenjen hazul.

Hogy nem híved? Add rája paroládat,
Hogy azt tanítod, amit megkíván
Kátéja.“ — És a zárdában jelesre
Vizsgázott le a kis leány.

Az én apám úrvacsorát ha osztott,
S hazakerült a rész, mely a papé,
Újból terített a szent maradéknak:
„Nem a miénk — így szólt — az agapé,

Hanem azé, ki valamenyüinkért
Egyforma kinnal szürt és aratott.“
S mindnek, ki aznap a küszöbre lépett,
Italt kínált és falatot.

Az én apám, mielőtt sirba szállott
Egy sor ártatlan hajnátkát vetett,
Az örök hajnall hozták a virágok
És elvitték a földi életet.

S halottnézőbe a ravatalárhoz
Eljött egy sohsem látott idegen,
Még állt a lábánál s azt mondta nekünk:
„Krisztus járt benne idelelem.“

És bár az én apámat sirba tettük,
Azért ő meg nem halt, én jól tudom.
Csak az üvegese tört el, ám az illat,
A lélek jár kötetlen szabadon.

Isten kiskertjét őrzi s az virágzik
Abban, ki gyűlöletlen szeret —
És száll apám közöttünk, mint a jó szél
A jó velés felett.

BERDE MÁRIA.

Egyedül.

Egyedül az első becézgető jókban:
Aparingalásban és anyai csókban.

Egyedül az udvar aranyár-porába'
Egyedül az úton, fel az iskolába.

Egyedül, mint csacska, barátnőző kislány,
Rokonkörülállta konfirmáló vizsgán.

Egyedül az ifjú, táncos koszorúban,
Egyedül az első szüvpendő bűban.

Egyedül a tükös, égbénéző mersznél,
Egyedül, egyedül a legelső versnél.

Lámpák fénye előtt, dobogós magasban,
Egyedül a tűzben, egyedül a tapsban.

Zengő kórus alatt, virágos templomban —
Ottan is egyedül, sajgón, alattomban.

Egyedül munkánál, könnynél, maskaránál,
Egyedül a csóknál s az Úr asztalánál.

Mindenütt egyedül, míg a halál hirt ad,
Egyedül — átkomnak tán akkor sem pirkad.

Egyedül a sirban, egyedül a mennyben:
Egyedül, -- ki tudja -- Istennel is szemben!

BERDE MÁRIA.

ogyan látogattuk meg a kassai cserkészek nyári táborát Szepsiben?

— Egy nap a motornaplónkból. —

Írta: SZOMBATHY VIKTOR.

(2. folyt.)

Valami baj van a mágnessel. Leállítjuk a gépet a fák alá, fúrunk, faragunk, pumpálunk és csavarunk, de a kitűnő gép megelégette az egész napi kínzást és megbicsakolta magát. Húzzuk, nem indul, nem mozdul.

A teremburáját! S tetejébe kezdünk igen nagyon éhesek lenni! Hátunk mögött Szomolnok, előttünk egy nagy hegy és ismeretlen, rossz út.

A bicikli nagyvégre meggondolja magát, köhög kettőt és titokzatos újjára visz. Mérsékelt tempóban oldalunk el a gyönyörű tó mellett és Uhornán beléaka-

dunk egy tehéncsordába. A falun túl, valami éles, hatalmas zakkanó.

S a gép végképen megáll. Szentséges Atyánk! Napszállat. Béla ismét! kipányvázza a gépcsikót és alapos szemle alá veszi. Azlán csavar rajta. Egyre többet csavar. Már lent van az első kerék, lent az egész blokk, darabokban hever a meredek út szélén. Jómagam valami gummiragasztóval izzadok. Ökrösszekerek balagnak gúnyosan.

A nap egyre lejjebb kerül. Két autó melőlőz bennünket, az egyik kegyesen megáll s megkérdi, mi bajunk. Semmi.

E pillanatban szegény motorunk megunja a várakozást és szó nélkül megcsúszik, gurul a töltésen lefelé. Csavarok, szögek és egyéb alkatrészek hullnak szerte. Most már csendesen törődünk bele a dolgok folyásába és szólanul állítjuk helyre a gépet. Hasmánt csúsztatva keresem össze a csavarokat.

A sors keze különös. Mikor már éppen lemondunk minden jóreményről, Béla egy zseniális fogással helyreállítja a karburátort s méla örömmel ül a gépre. A gép köhög és egy rántással újraéled.

Már nem szólok semmit. Beletörődtem. De, nini, újabb akadály következett, most pedig nem látunk. Az ám, a reflektort fel kell gyujtani. Egyre sötétebb lesz.

A reflektor nem gyúl.

Tehetetlenül ülök az út szélére.

— Látod, — mondom, — Stoószon, Jászón nem akartál várni. Hát most aztán várhatod, mig Rozsnyóra érünk!

— Elindulunk a sötétben!

— Ezen a hirhedt, rossz hegyiúton?

— Ezen!

Elszántam ültem rá a masinára. Ha már az rendeltetett, hogy összetörjük megunkat, hát legyen minél előbb.

Lassan botorkáltunk a kigyuló csillagfényben. A gép, dacolva velünk, dohogva dolgozott, föl a kanyargós szerpentíneknek. Nem láttunk se követ, se árkot, se korlátot. Behúnytam a szemem s vártam a végét.

De ah! Mi fény ez?

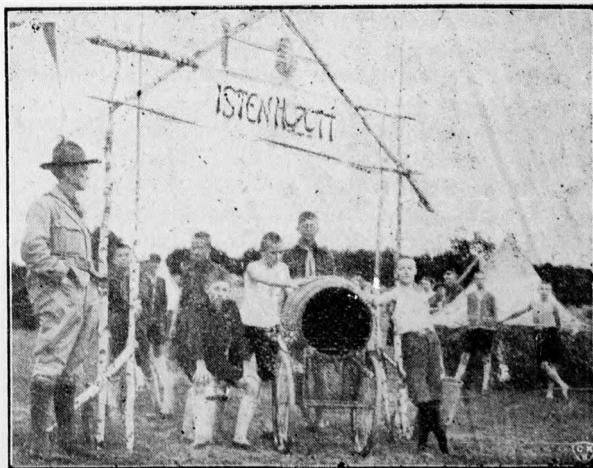
A lámpa pislákolni kezd! Egyet-egyét pillog, minderősebben, bátrabban, kedélyesebben. Már látom a követ, amin felborulunk. De nem borulunk mégsem!

Evan, evoé! A lámpa, minden mesterkedő biztatás nélkül, lángrakap és hosszú sugárkétvet velít az útra.

Ez kell kormányosomnak! Ráhajol a gépre s egykettőre felvezényli a hegytetőre.

Koromsötét.

Nem fogom elfelejteni sose ezt az estét. A motort elállítottuk s halkan suhantunk a lejtőn lefelé! Árnyak, sötét fák, sziklák, kövek, korlátok, bokrok suhantak nesztelenül mellettünk. A

Vízhorzó cserkészek. Vilkovszky Armand fényképfelvétele

gép lánca halkan pergett. Kísérteties röpülés volt. A gép nesztelenül futott, alig láttunk húszt métert magunk előtt s a kormányosnak ezen a rohanó húszt méteren kellett minden lélekjelenlétét összpontosítania. Nem volt minden rémület nélkül való. Az út veszedelmesen kanyarodott jobbra-balra, kövek, keresztfák előttünk, Bélu fel-feláll a gépben s utolsó pillanatban ugratja félre a vadul rohanó kerekeket.

Engem mesélő kedv fog el. A nesztelen suhanásban váratlanul nyogodnak, kedvezőnek itélem a helyzetet és hangom messze hallatszik a fák között.

— Tudod, — mesélem az előttem ülőnek, — mikor Pesten az első motorkirán —

... Itt hirtelen megakadok egy percre. A gép egyet zakkán. Lélekzetem pillanatifig eláll, jaj, most zuhanunk!

De nem. Merész szaltómortáléval ugrotunk keresztül a keskeny árkon. Az árkon túl folytatom: — ... duláson, a Lánchidon akartunk keresztül robog... —

Uj, sötét kanyarodónak dülünk neki. Félbeszakítom a szómat, hogy egy pillanattal később folytathassam:

— ... ni, mikor a rendőr elénkállott és fütty... —

(Ujabb kanyar, egy zökkenő) —

— ... szóval akart megállítani ben — (zakk)

— ... nünket, (zikk-zakk) ... — de mi csak fújattunk to — (hó-opp) — ... vább — (Bélu, kimélj engem, leráz a motor az ülésről, hó-opp, vigyázz, ne kizsáradunk a fának!)

Ilyen tempóban csináltuk a végtelen hosszú kanyarokat. Félígvilágító lámpánkkal bravurtejesítmény volt ez ezen a Szlovenszkószerte ismert kegyetlen úton, dicsősége a gépnek, meg a vezetőjének is. Magam is kezelfogtam önmagammal, mire a Krasznahorika vára alatt húzódo múltra kiértünk s tilkon megveregtettem Béla vállát a mesteri vezetésért. Nem volt kismiskás dolog ismeretlen, elhanyagolt úton, éjjeli időben, erdőben ide-odakanyarogni, különösen ilyen bizonytalan lámpával s néhány elvesztett csavarral.

Hanem a rozsnyói cukrászda, ahol uzsonnázni akartunk, bizony be volt zárva s a rozsnyói ismerősök ablakán se igen illett kopogtatni, esti tíz órát mutatván az öreg toronyóra. Bánatunkban, mi telhetett tőlünk? Kipumpáltattuk Rozsnyó maradék benzinkészletét a tartályunkba és újból kezdetét vette egy kísérteties rohanás a Sajómenti utak fái között. Ezen az úton már akár behúnyt szemmel is jártunk.

— Dupla motorral megyünk? — emeltem fel félálomban fejemet valami különös neszre.

— A gyomrom korog! — vallotta be szerényen Bélu a második számú motorlármat.

Erre újból álomba merültünk és én még máig is csodálom, mi csoda szerencsés véletlen folytán érkezett föl gépünk a gombaszögi tábor almafái alá. Merthogy mi nem befolyásoltuk a

gépet, az biztos. Alighanem megszokás vitte, mint jó lovat az abrak szaga.

A táborban minden csendes. Nesztelenül toltuk a gépet a sátrak között. Alszik Edgár, új szellemi tornában törve álmainak rúgóját, alszik Morvay Gyuszi, a főszakács és népvezér, alszik Galambos, a tábor zsugori pénztárosa, akivel napközben sohasem lehetett találkozni, kivéve irodai óráit, melyeket igen különös módon tartott, alszik Keppi és a Nagy Orvos, Csáder Misi. Gwerk sátra előtt konzervütegek unatkoznak, a losonciak külön sátorvárosán halkan lengeti a szél a zászlócskákat. A patak cserkész-nótákat csobog.

Se konyhában, se kamrában, se vizen, se földön: semmi enniváló. Fanyar almák lógnak a fán. Végző bánatunkban nekihasalunk a viznek és dudára szívjuk magunkat belőle. A gépet letakarjuk. Jól dolgozott, aludjék.

Innen-onnan szuszogás. A Fő-Orvos sátra előtt kísértetiesen villog a karóra ültetett lóköponya. Enyhe szellő rázza a fák levelét. Csillogok rezegnek a messi fekete égen.

Fáradlan bújunk a pokrócok alá. Nehány lábat végigtapodok. Kubinyi Laci álmosan ül fel és nem tudni, milyen következtetés hatása alatt azt kérdi, hogy New-Yorkban vagyunk-e már? Győry Dodó magára szedte a pokrócáimat, úgy kell róla lehántani, mint a káposztaleveleket. Bérczy Pepla fején álmban is rajta lóg az árvalányhajas kalap.

Bélu félretolja Bandit az ágyáról s fázósan szedi éjjeli rendbe magát. Már majdnem elalaszom, mikor megszólal:

— Azért Jászón meg kellett volna nézni a halastavat mégis. Látod, most milyen jó sültöt halat ehettünk volna.

Nem válaszoltam. A sátornyíláson kipillantottam a motorra s mintha a gép most megmozdult volna és gúnyosan mosolyogna.

Lehet, hogy csak képzelődés volt.

Egy alma pottyán a fáról.

Lassan hajnal lesz.

Rádió a táborban. Vilkovszky Armand fényképfelvétele

Palócfurfang.

Palóc adoma.

Közli: Wallentinyi Samu dr.

Amikor Deme Lajos érdekes cikkét A Mi Lapunkban elolvastam „A palócok őseiről“, eszembe jutott egy nagyon jóízű adoma a palócok furfangosságáról. Elmondom úgy, ahogy emlékszem reá, az én cserkésztestvéreimnek, hadd kacagjanak rajta ők is.

Az eset a Salgótarján—Hatvani vasuti vonalon történt. (Nógrádnak azon a vidékén sok ma is a palóc.)

Salgótarjánban fölszáll a személyvonatra két palóc atyafi. Az egyiknek ménkü nagy batyuja van; nevezzük azt „batyus“ nak; a másiknak kis makrapipa a szájában. Nevezzük ezt „pipás“ atyafinak. A vonatban sok a hely. A batyus bácsi leül az ablakhoz, a pipás pedig a pad szélére — a batyu mellé. A batyu a padsort egészen kitölti és elállja az utat. Beszélgetnek. Az időről, a termésről.

Jön a kalauz s mialatt átlukasztja a jegyeket, azt mondja a pipás palócnak: „Ezt a batyut pedig majd fölteszi a polcra, érti?“ — „Nem teszem én“, — feleli angol hidegvérrel az atyafi. — „De hát látja, hogy elállja az utat. Nem lehet miattta közlekedni“, — folytatja ingerültebb hangon a kalauz. — „Bánom is én!“ — mondja még nyugodtabban a pipás. — „Hát majd én megmulatom magának, hogy föl fogja tenni azt a batyut, ebadta hetvenkedő palóca!“ — mondja a kalauz és mérgesen vágja be az ajtót.

A következő nagyobb állomáson, Pásztón, feljön a szolgálatvezető vasúti tisztviselő és szigorú, éles hangon mondja a mi palócnak, hogy az üzleti szabályok 278 §-ának c.) pontja szerint kihágást követ el az az utas, aki stb, stb. És vár. És néz a palóccra. „Mi az ön válasza erre?“ — „Semmi“ — mondja, tovább pipázva az atyafi. — „Vegye tudomásul, hogy Hatvanban értesítem a csendőrséget, le fogom

szállítatni önt és keményen meg fogom bírságotlatni. Ez mégis hallatlan renitencia“ (makacság), — mondja a szolgálatvezető.

A vonat tovább megy és befut Hatvanba. Feljön az állomásfőnök, a szolgálattevő vasutas tiszt, mind a két kalauz. A szomszéd fülkék népe is odacsődül, mert híre ment az esetnek. És mindenki izgatoltan lesi a történéseket. Pláne mikor beszáll a kocsiba egy kakastollas, napbarnította arcú csendőrőrmester is, persze szuronyos puskával. Síri csend. Még a a lehálatet is visszafojtják az emberek.

A csendőrőrmester leteszi maga mellé a puskát és nyugodt, de erélyes kanton kérdi: „Hát osztán melyik az a rezonírozó híres atyafi?“ — A kalauz rámutat a batyu mellett ülő pipás palóccra, de a publikum is mutogat rá. — „Hé atyafi, hát osztán felkerül-e az a batyu a polcra?“ — „Tudja a Jézus!“ — feleli lökéletes lelki nyugalommal a palóc. — „Ejnye azt a szedteremtette lelki! Teszi fel azonnal azt a batyut a pócra?“ — mondja már-már szikrázó szemmel a csendőr. — „Nem én!“ — feleli a pipás palóc. — „Tudja, hogy én megvasalom magát és beviszem a dutyiba, ha megtagadja az engedelmességet?“ — „Azt szeretném én látni!“

A csendőrőrmesternek nem megy a fejébe az egész dolog. Odamegy a pipás palóchoz és egészen szelíden kérdezi tőle: „Osztán mondja csak, bácsi, miért nem teszi fel ezt a batyut a pócra?“ — „Nem az enyém, kérem alássan.“ — „Hát kié?“ — „Ott a komám-é, aki az ablak mellett ül.“

Erre odafordul a csendőr a batyus palóchoz: „Hát osztán kend meg miért nem tette fel azt a batyut a pócra?“ — „Nem szólt nekem senki, kérem alássan.“

Iparostanoncok tanácsadója.

A Mi Lapunk tanácsadót létesít a védtelen és tájékozatlan csehszlovákiai magyar iparostanoncok számára. Minden érdekvédelmi és szakmabeli kérdésben készségesen rendelkezésére állunk az iparos ifjúságnak, mert hisszük, hogy ez az ifjú dolgozó tábor ugyanugy történelmi szerepet játszhatik a magyar megújulás szolgálatában, mint a szellemi téren művelődő középiskolás és egyetemi diákság.

Iparostanoncok! Forduljatok minden benneteket érdeklő kérdésben őszinte bizalommal Iványfő Gézához, a komáromi járási ipartársulat titkárához (Komárno, Kapitány-utca 5), aki nektek A Mi Lapunk hasábjain tanácsadó feleletet küld!

Magyar iparos ifjúság.

Irta: Ivánfy Géza.

Ha van a magyar ifjúságnak zsenge ifjú korában már majdnem tanácstalan önállóságra kényszerülő része, akkor ez az iparos ifjúság. Iparos ifjú a valamely kézműves iparshoz tanoncként beszegődött ifjú; de az iparos ifjúsághoz tartozik a tanonc éveit kitöltött ifjú segéd is, mindaddig, amíg gyakorlati képesítését megszerezvén önálló iparossá válik.

Ennek az ifjúságnak sem rózsásabb a sorsa, mint az iskolát járó tanuló ifjúságé, sőt, talán sok tekintetben rosszabb is, mint emezé. Az iskolás ifjú legtöbbször megmarad a szülői házban, vagy ha otthonától távol kényszerül is valamely iskolát látogatni, szülői gondosan kiválogatják a helyet, ahova élelemre, lakásra adják. A szüleivel való kapcsolat mindig közvetlenebb marad, s diákléte bizonyos tekintetben még az idegen kosztos helyen is megkülönböztetettebb bánásmódot biztosít számára. Bármily szorgalmastanulás mellett is jut számára alkalom nemes, lelket-testet üdítő szórakozásra, s mivel iskolai oktatása és társadalmi nevelése az iskola, mint paedagógiai intézmény és a szülői vagy kosztosház között megoszlik, ifjú lelkének derűjét, az iskolai fegyelem órákra beosztott szigorúságai mellett, az otthon családias szeretettel beágyazott környezetében megőrizni is tudja. Kész a lecke, kifecánkolhatja magát a fáradhatatlan fiatal test, nemesen, vígan, kedvre derülten kitombolhatja magát a feszülő energia sportolásban, játékban, szellemi tornában, a társadalmi érintkezések száz és száz formájában. Ha a diák nincs az iskolában, megszabadul a drukktól s ha nem is botlik rosszba, legalább szabadon kifújhatja magát tanár-nem-látottan.

Az iparos ifjú, az iparos tanonc is diák; éppen úgy kell készülnie az életre, mint a bírónak, ügyvédnek, orvosnak, mérnöknek készülő gimnazistának. Es ez a készülés az életre ezerszer nehezebb, mint a középiskolás-é. Mikor a 14 éves ifjút szülei valamely mesterségre adják, már el is vészett a családra nézve: új környezetbe kerülve nem úgy alakul a sorsa, mint az iskolás diáknak. A diáknak csak tanulnia kell; a tanoncnak pedig a mesterség ábécéjén kívül azt is meg kell tanulnia, hogyan kell elvégeznie a házi munkákat: szobát takarít, gyermeket dajkál, futkos a majsztramné asszonynak a bolla fahéjért, élesztőért, miegyébért, a háztartásban szükséges dolgokért. Aztán a segéd uraknak, a mesterlegényeknek kell hoznia cigarettát, a majsztram urnamek fél liter jó bort, ha vendég áll a házhoz.

Szóval az iparos tanoncnak a mindenes kis apródnak kell lennie. A tanító mesterhez nemcsak azért adatott oda 3—4 esztendőre

kosztra-kvartélyra, hogy a lakatos mesterség csinyját-binyját kitapasztalja, hanem hogy beleszokják az életbe. Es én azt gondolom hogy jobb nevelés ez, mint az iskolás diákoké! Természetesen csak akkor, ha a tanonc valóban olyan helyre került, ahol a mester 1. kitűnően képzett iparos, 2. a család maga eléggé nevelt arra, hogy nevelést is tudjon adni.

Mert az még nem nevelés, ha a tanonc inasmunkát végezhet s az nem képzett iparos, aki a tanoncát csak azért tartja, hogy *inas ideje alatt* olcsó munkaerőt kapjon benne. Ott, ahol a tanonc valóban tanulhat, ahol tehát a tanító mester elsősorban szakképzeltségű lévén, a tanoncidő valósággal *tanuló időnek* számítható, ott a tanonc szívesen végez házi munkát is, mert belátja, hogy a tudományoszerzés mellett a mesternek, a többi alkalmazott társainak s a tanító mester háza népének apró szívességeket tenni, figyelmességet, szolgálalkészséget gyakorolni hozzátartozik a tanonckodása révén került bensőbb, családiasabb viszonyhoz.

S ha azok, akik a magyar iparos ifjúság szociális helyzetével is törődni kötelesek, itt javítani valót, dologravátót „nem találnak“, úgy a magyar haladó szellemű és a régi maradiságból, mint átkos betegségből kilábolt ifjúságnak magának kell e téren pionér munkát végeznie. Nézzenek csak el a magyar iskolázott ifjak, a magyarság jövő vezetői, az iparos ifjak közé, testvérek ők, tanuló társak és igyekezzenek megismerni ennek a magyar társadalomban külön kasztvá visszaszorított ifjúság-seregnek a sorsát, mindennapi életét. A munkás, dolgos, nemcsak politizáló magyar jövő számára ez a derék ifjúságot is egészségben, erőben megtartani, szociális helyzetén javítani, szakkulturális előhaldadásában s általános műveltsége kipallérozásában melléje állni, egysorsú-egyjogú testvérek elfogadni többet érő nemzetmentő munka, mint vitázni azon, hogy Szlovenszónak külön irodalma van-e, vagy valamely vidéki poéta „szerzői“ estjét megrendezni.

Magyar iskolás ifjúság, akadémikusok, gimnazisták, polgáristák, föl erre a nemes magyar munkára!

Mindenen diadalmaskodik a férfiúi érett ész, eltökélt állhatatos akarat és szorgalmas munkásság; ezek virágoztatnak, gyümölcsöztetnek jegek közt is plántát, midőn a tudatlan és rest még Utópiában is éhen halna.

SZÉCHENYI ISTVÁN.

Az érsekújvári diákok vallomást tesznek olvasmányaikról.

Sok cikk tárgyalja ma az ifjúság és az irodalom egymáshoz való viszonyát. Jobbról és balról való írások ezek; egyformán egyoldalúak, mert olyan szemszögből nyúlnak ehhez a kérdéshez, amint azt elfoglalt irodalmi álláspontjuk erkölcsi szabályai engedélyezik. De hol van az a határ a jobb és baloldali irodalom között? Az irodalmat részekre szakítani nevelésügyi kísérlet s még furcsább „szabad“, „nem szabad“ jelzéssel értéküket meghatározni.

A könyvek közt egyedüli különbséget az idő értékelése állapít meg; a lezárult korok irodalma többé-kevésbé muzeális értékű a mai irodalmával szemben; ez a mozgó valóságnak az irodalomba vetített tényeit adja. A tegnapi irodalomnak *volt*, a mai irodalomnak *van* valami förtte buzdító ereje. Köztük ez a különbség.

Jelen írásomban előítéletlőt mentesen, tárgyilagosan óhajtom megállapítani az ifjúság és az irodalom közti viszonyt számokban. Vizsgálódásaim csak a középiskolai ifjúságra, a diákságra terjednek ki.

Az érettségiző tanulók érettségi kérvényük mellé többek közt az 5-ik osztálytól kezdve olvasott könyveik jegyzékét is kötelesek mellékelni. Egy húsz tagú osztály olvasmányai végeredményképen a kisebbségi magyar diákság irodalmi műveltségének átlagos képére engednek közelkedtetni. De ez a kép csak akkor lehet teljes, ha figyelembe vesszük a középiskolásaink rendelkezésére álló lehetőségeket irodalmi látókörük szélesbitésére.

Ime a matura-mumussal ijesztett irodalmi adóvallomásokból a következőkép fest a 20 diák (3 leány, 17 fiú) irodalmi műveltsége:

Az ötödik osztálytól kezdve összesen 2018 író 3215 könyve fordult meg diákjaink kezén. Személyenkint a következő határok között mozog a fiúk olvasmánya: a legkevesebb 50 író 80 kötettel; a legtöbb 200 szerző 350 könyve. Ezekből a regény 42%, a vers 16%, a dráma 6%, az esztétika 6%, a megmaradt 30%-ban vegyesen szerepelnek novellák, történelmi és hit-tudományi munkák, de nem hiányoznak a társadalom-tudománnyal foglalkozó könyvek sem s ez nagy eredmény az előző idők diákságával szemben. Tehát diákságunk a közéleti dolgok iránt is érdeklődik s csirázik benne az európai színvonal a közélet önludatos bírálatával s van remény rá, hogy bennük találkozni fog idővel a szakértelmiség és dolgozó osztályok egymásra utaltsága.

A diákság irodalmi érdeklődését kielégítő lehetőségek igen szerények, Az iskolai könyvtárak csak az irodalomtörténet kiegészítését

szolgálják, de amióta az összes könyvtárat cenzura alá vetették, azóta még erre is elégtelenek. A könyvtárak jóságát a teljes írók adják meg. De Verne, May Károly, Cooper könyvein kívül már ezt sem találjuk meg! Jókai, Mikszáth, Herczeg, Gárdonyi egyes művein kívül az új magyar irodalmat nem találjuk meg sehol. Gyanusaknak vannak nyilvánítva. Ilyformán az ifjúság irodalmi műveltsége csak egyoldalúan lehet befolyásolva. Tiszta képet nem nyerhet.

Egyes fiúk 20—30 kötet Vernét, May Károlyt olvastak. A Jókai kötetek száma 30—40-re emelkedik. Mikszáthtól 20-at is olvastak. De Arany és Petőfi műveit egészen elolvasták. Olvasták és alaposan ismerik a régi irodalmat a Halotti Beszéd-től kezdve, Balassa, Mikes, Dugonics, Csokonai, Eötvös, Kemény, Kossuth, Lévy, Gyulai, Beöthy Zsolt-on át egészen Herczeg Ferencig, aztán nagy üresség következik. Milyen lehet tehát egy vidéki mezőváros nyolcadik osztályának irodalmi ismerete ezek után az újabb írókról?

Meglepődtem, mikor a vázolt lehetőségek után a modern írók nagyrésztét mind megtaláltam a vallomásokban. Ady Endre minden vallo-másban szerepel, sőt az Adyval foglalkozó széptani művekkel együtt egész Ady irodalmat tárnak fel. Személyenkint 4—14 kötetet olvastak ebből, pedig ezek még nem mentek át a könyvtárbi-zottságok ellenőrzésén. Az ifjúság mohón keresi ezeket a műveket, nem időtöltésből, de ösztönösen, mert lelki rokonság áll fenn az olvasó és író között.

Szabó Dezső munkái ugyancsak nagy „ágyat feküdtek ki“ a fiatal lelkekben. A fiúk háromnegyed része olvasta összes műveit. A vallomások 3—8 kötetet sorolnak fel. Móricz Zsigmond munkái is általánosan ismertek, 3—11 kötetet olvasott egy-egy fiú. Különösen kedvelt a Légy jó mindhalálig, A Fáklya, Magyarok. Sőt meglepő, hogy Kassák Lajos könyveivel is bőven találkozni. A fiúk fele ismeri, némelyik nyolc munkát is vall be. A jegyzékben sokszor előfordul Babits Mihály, Kosztolányi Dezső, Karinthy Frigyes, Kaffka Margit neve is.

A világirodalom könyvei iránt is erősebben nyilvánul az érdeklődés, főleg a mai ember kérdéseit tárgyaló művek iránt. A francia Henri Barbusse 1—2 példányszámban ismeretes, Romain Rolland 2—5 kötete. Leginkább azonban Upton Sinclair könyveit kedvelik. Így a Szén Ófelségét mindenki ismeri. Némelyik fiú 7 művét is olvasta. Gorkij 2—4 kötetét olvasták. Kellermann, Knut Hamzun, Dosztojevszkij, Dickens, Kipling, Oscar Wilde, Jack London, Wels, Zola,

Zweig, Molière, Shaw, Mann neve is elég sűrűn fordul elő a vallomásokban

A folyóiratok közül a Nyugatot kevesen olvassák, mert nehezen férhetnek hozzá, de a pusztán csak irodalmi nem is köti le az érdeklődésüket. 4–5 fiú összerakja filléreit s közösen járnak francia folyóiratokat, csak hogy a mai idők kultúréletének a felszínén tarthassák magukat. Ugyanígy szereznek együttesen be új könyveket is, bármily nehezen is tudják előteremteni erre a pénzt a többnyire gyári, földműves, nyugdíjas családokból kikerülő fiúk. Nincs is borzasztóbb, mint a nincstelenség! Ez elzárja

az előre törő ifjút a műveltségtől, a kulturától, sokszor pedig a neki meg nem felelő formák közé pányvázza érdeklődését, erejét, tehetségét. Tehát nem az a figyelmeztetés kell, hogy mit olvasson az ifjúság, hanem adjanak az ifjú kezébe könyveket, jó, érdekes, modern, az életet feltáró könyveket s ne csak penészszagú, rég múlt idők szellemi táplálékát. A társadalom kötelessége, hogy mindenki számára álljanak rendelkezésre könyvek, hogy tehetségét ezek segítségével a legszegényebb diák is kifejthesse s a művelődéssel lépést tarthasson.

Jócsik Lajos.

A jégghordás.

A kihalt, hideg téli kisváros hangulatát festette meg a képen Prohászka István. Somorja ez a város széles, havas utcáival, ódon templomaival. Mikor a közeli mezőkből, szántókból előlüktető élet meglassul és a hideg pihenése ráborul a házakra.

A kisváros, a szegénység, a falusi élet és az emberi sors képeit festi meg munkáiban Prohászka. Látja a falak mögött az életet, az emberi arc mögött a sok kósza fájdalmat, szétszórt hitet és megfesti a Csúfotódot, a Földétség, Kisütött a nap, az Idegenek, a Ki tanyája ez a nyárfás, a Nehéz szántás képeit. A gondolkodó mélységével, az apostol szeretetével döbentli látásunkat Prohászka az emberi tisztultság ormai felé.

A magyar vidék, a magyar föld művésze. A csöndes Csallóköz mered elénk képeiből. Kiállítását most nyílt meg a budapesti Nemzeti Szalónban.

BROGYÁNYI KÁLMÁN

Néprajzi emlékek gyűjtése.

Ez a feladat eddig csak a regőscserkészek kiváltsága volt. Hetekig vándoroltak faluról falura. Ma már ezen túl vagyunk, mert a gyűjtés szempontjából nem ez a fontos. A faluban töltött egy-két nap alatt sohasem tudunk a faluval annyira összemeglekedni, hogy elrejtett kincseit, szegylvet megnyilatkozásait maradék nélkül feltárja előttünk.

Igaz, néha, tábortüzek testvéri melegénél, kérő szavunkra sok szép nóta hangzott el. Hegyeztük is a fülünket s jegyeztük a szavaikat. De megtanulni ritkán tanúlhattuk meg, mert sok-sok szeretetünk dacára idegenek maradtunk: a falu bizalmatlan volt hozzánk. És nyilvános helyen, az egész falu előtt kért nóta, mese sokszor kínos jeleneteket eredményezett. (Egy palóc községben pl. a kommunista indulóra kezdtek.) Arra meg kevés volt az időnk és alkalmunk, hogy az egyes nóta-fákat, mesemondókat felkeressük. (A munkaidőben mindenki dolgát végezte!) Így esett meg, hogy háromhetes vándorlásunk alatt aránylag kevés nótát, alig egynehány mesét gyűjthettünk, de annál több gűnyvet, jó mondást, falucsúfolást — másokról. A mezei munkások potyogtatták el ezeket úton útonfélen.

Pedig vétek, ha nem mélyedhetünk bele a nép lelkébe. Rengeteg kincs van abban felhalmozva! — Városi fiúk vagyunk. Iskoláinkba mindenfelől összeverődött falusi fiúk járnak: szerények, félszegek, csizmásak. Ha megszólítjuk őket, csodálatosan jól eső öröm önti el arcukat. Ha megkönyvet adsz nekik, pajtásaiddá, mindenre készséges testvéreiddé válnak.

A magam tapasztalásából tudom. Van is ilyen barátom. Jellemzetes falusi fiú. Furesa tájszóalással beszél. Többek közt elmondta, hogy a tanító úr mesélte egyszer, hogy falujuk jobbágyközség volt. Lakói a reformáció idején áttértek. A „nagyúr“ katolikus maradt, evangélikus magyar jobbágyait elűzte s helyükbe szlovák katolikus munkásokat telepített. Alsó-Pál, Alsógyőröd községek kevert lakosságának szintén ez a magyarázata.

Így láttam bele a fiún keresztül faluja történetébe, társadalmi és gazdasági viszonyiba. És anélkül, hogy a gyerek sejtette volna, megtanultam tőle faluja nótáit, meséit, mondásait, szokásait. Mikor Mindszentre hazafuthatott néhány napra, füzetet adtam neki s kértem, hogy írjon össze egyet-mást szülőfalujáról. Ime, az eredmény:

A falu történetéről ezt jegyezte fel: „A falu felett az ú. n. klástoron vár állott. Ezt abból következtetik, mert ott sok követ és koponyát találtak. Ebben a várban állítólag a főúr lakott. (Ezt egy öreg ember mesélte nekem.) Ez a főúr sanyargatta a népet. Kora hajnalban munkára zavarta. Egyszer egy jobbágy megkésétt. A hajdú mindjárt

kérdezte tőle: Hát hol voltál ilyen későn? — A lovaimat ettettem. — Hát nem tudod, hogy előbbre való a főúr parancsa? És evvel ötven botra huzatta. Mikor elalélt, két kanna vizet öntöttek a nyakába. Mire véget ért a botozás, az illető halálra volt kinezva.“

Hozott az én emberem dalokat, kurucos dallammal, néhány falucsúfolást is. Pl. a farnadiakra azt mondják, hogy kitették a hengert a herébe, hogy hizzék búcsúra. (Ennek változatát mondják a tallósiakra. Ezek ugyanis a súlykot vetették hízalóba.) A nagyölvédeket „bekesanyi“-aknak, a szomszédes szlovák községbelieket pedig „zajacok“-nak hívják.

Ezeket az adatokat Garai Pista I. b. osztályos kisdíák barátomtól kaptam egy hetes barátságunk jutalmául.

Ilymódon elég kényelmesen juthatunk a legelrejtettebb falvak és a legtávolesőbb tanyák kincseinek birtokába. Állítólag Bél Mátyás, híres földrajztörténészünk, is ily módszerrel szerezte meg nagybecsű műveihez az adatokat.) Hátha még fényképező gépet adhatnánk ilyen fiúk rendelkezésére! Azilyen gyerekek nem szépíti az anyagot s eredetét hoz.

Ez nem játék, hanem komoly munka. Nem is válhat egyes diákok nyári szórakozásává. Mindig egy óelt kell szem előtt tartani; mindegy, hogy milyen anyag gyűjtésére veti magát a gyűjtő. Lehet történelmi Thaly Kálmán mintájára, társadalmi kérdés Szini Károly módja szerint, népirodalmi Arany László példaadása modorában. A néprajzi emlékek gyűjtése nem a regősdíákok kizárólagos kiváltsága, hanem minden magyar diák kötelessége.

Dobossy László.

Falusi poéta májusa.

*Ma megjött a május: öröm a szívekbe.
Ujjongást hozott téli bús kedvemre.
Nyugtalanúl verő szívem nyugtalanít,
Holdvilágos estén ősmeséket gyanít.*

*Munka künn a földön, munka benn a gyárban,
Munka öreg este, kora hajnaltájban.
Embertestvéreim, — szegények, szívárvák! —
Robotolnak, pedig új világok várják.*

*Kertben üldögélek almafáim alatt.
Előttem az úton munkáscsoport halad.
Érzem, mint gondolja az egyik felőlem:
Mi dolgozunk s ez itt henyél felelőtlen.*

*Fájlalom lelkének e balgatag szavát,
Almaviráglevél rózsaszínű havát
Hullatja fejemre s arról szövök hímet,
Mi lenne, ha tavasz lakna minden szívet!?*

Beszédes Lajos.

A kis Petike.

Pakosztos kis gyerek volt a Petike. Szeretett a tilosban járni. Edes anyja nem vigyázhatott eléggé rája, hogy be ne osonjon az éléskamrába. Ez volt ugyanis a kis Petike vágyainak netovábbja.

Egyszer megesett az, hogy az edes anyja vett vagy ötven darab szép fehér, friss tojást s letette a konyha asztalára egy kosárban. De dolga elhívta másfelé. Petike felmászott a székre s onnan elérte a tojásokat. Kivett egyet. Nézte, forgatta. Be formás, kerek! De hogy, hogy nem, a tojás kicsúszott kis kaesóiból, lepottyant a padlóra és zsupsz, összetört. Petike ámulva nézte. Nini, most milyen szép sárga lett a padló.

Majd kivett egy második tojást. Ezt is nézte, forgatta. Ez is kicsúszott az újjai közül s összetört a földön. Petikének ez nagyon tetszett. Most már a harmadik tojást is a földhöz vágta. Ez még gyönyörűbb látvány volt. Mert most a tojás sárgája szerteszét lövöldözött a konyhában. Jaj, de nagyszerű! S így lassanként minden tojás kívándorolt a kosárból — a földre.

Mikor az utolsó tojás is lezuppant a földre, benyitott a konyhába Petike mamája, aki szoborra váltan nézte a tört tojások tengerét.

Petike meg nyugodtan, nagy megelégedéssel kiáltotta edes anyja felé: „Nincs, nincs már tojás!”

* * *

Egy másik alkalommal nyitva volt az éléskamra ablaka; az ablakdeszkán meg ott állott a kibontott lekváros-fazék. Petike ráállott egy zsámolyra. Jobb kezét betolta az ablak sodronyhálójának negyszögén s belenyúlt a lekváros fazékba. Aztán lenyalta a lekváros kezét. Jaj, de jó volt!

Kis ösikeje is odadöcögött s kért a lekvárból. Petike könyökig belenyúlt a lekváros fazékba. Aztán lelógatta karját s engedte, hogy ösikeje is nyalhasson a jóféleből.

* * *

Petike mamája betegen feküdt. Az orvos vörösbort rendelt neki. Egy délután Petike bemegy a beteg szobájába. Az anyja éppen elszenderedett. Petike az ablakdeszkáján észrevette a vörösboros üveget s mellette a poharat. Jól megnézte az anyját. Majd kérdezi tőle: „Anyuka, alszol?” De az anyukája nem adott választ. Petike az ablakhoz vonszolta a széket. Reámászott. S megint kérdezte anyját: „Anyuka, alszol?” De ez most sem válaszolt. Erre Petike megtöltötte vörösborral az ivópoharat s kiitta fenéig. Lett is melege tőle rögtön. Kiszaladt a konyhába, ahol nagynénje valamin dolgozott. „Jaj, tanti, olyan melegem van, de olyan melegem!” — A nagynéni nézi Petike piros arcát, hogy mi baja is lehet. Hát megüti orrát a bor szaga. „Petike, te bort ittál, ugy-e?” — „Nem, nem, csak megkóstoltam. Jaj, de melegem van.”

Scherer Lajos.

Az ivóvíz.

Nagy boldogság a tiszta vízü patak, egészséges forrás mellett lakni. A kelet népei erről zengik legszebb dalaikat. A jóízű, üdítő edes víz csalta a nomád népeket és a városok is többnyire a folyók mentén emelkedtek, ahol ember és állat egyaránt megtalálta az élet főfeltételét a tovasiető folyó vizében.

Az elevenen mozgó folyók vize kielégítő ivóvizet szolgáltatott is mindaddig, míg partvidékét előrelátó gondossággal megóvták a beszennyeződéstől. De ez nem tartott a végtelenségig. A gyárak szennyvize és az emberi és állati hulladékok belekerültek a vízbe s lassanként megfertőzték azt. Ma már senkit sem elégít ki a folyó vagy a felszínes kút vize. Mindenki jobb vizet keres és azt meg is találják az alsóbb talajrétegek között vagy a hegyi források kristálytisza hús nedvében. Ez vezetett az arlézi kutak fúrására és a vízvezetékek berendezésére.

A fertőzött víz aláássa az egészséget, pusztító ragadós betegségek iránt teszi fogékonnyá az emberi szervezetet. Tífusz, kolera mérge a rossz ivóvíz útján terjed. Ezért járványok idején csak felforralt és aztán lehűtött vizet isznak, vagy előbb gondosan megsűrítik valami célszerű szűrőn.

Rége óta a kristálytisza, szagtalan és ízében semmi idegen anyagot el nem áruoló vizet tartották jónak. Ma pontos kémiai vizsgálattal és mikroszkóppal állapítják meg a víz jó vagy rossz voltát. Ha a talaj nem szennyeződik, a víz is lassanként megtisztul. De ahol folytonos a szennyeződés, ott még a mélyebben fekvő vizek sem élvezhetők. Ezért kell a városokat csatornázni és a nyitott kutak környékét tisztán tartani. Ahol jó az ivóvíz, ott a halálnak kisebb az aratása. Ezért kell a népet nevelni, hogy a jobb vizet keresse és még áldozatok árán is arra kényszeríteni, hogy ivóvíz készletét minden beszennyeződéstől megóvja. Az okos cserkészek ezért végeznek olyan felbecsülhetetlen jó munkát, amikor városuk határában található forrásokat megtisztítják és a forrás vizének tiszta, alkalmas gyűjtőmedencét építenek.

„Ha kötelességünket teljesítjük, lelkiismeretünk nyugodt lehet.”
SERÉDI JUSZTINIÁN,

„A legszebb és legjobb foglalkozás a földön a munka.”
SERÉDI JUSZTINIÁN.

DVOŘÁK JÓZSEF
LUČENEC, VASUTI UTCA 26/b.

elvállalja mindennemű férfiruha mértékszerű elsőrangú elkészítését, frakkok, szmokingok, szakettek különleges kivételét. Állandóan raktáron tartja a legdivatosabb belföldi és eredeti angol szöveteket.

FAKADÓ RÜGYEK

Nyolc év mesél . . .*)

A nagy mesemondó beszélni kezdett:
Hol volt, hol nem volt . . . Mély baritonja
kopogott az ész és szív ajtaján.
Lestem minden szavát:
Oly ismerősök, rólam szól talán?
Igen, ez arc, mit bütykös újja von
e titokzatos, tiszta papíron,
én vagyok . . . én!
Fájó mosollyal merengek el
eddig ismeretlen, hamis multamon.

Beszélj Mesélő, majd én megmosolygom
a királyfi csodás történetét . . . Ha, ha
táltosa is volt, mely csillagot járt
az elvarázsolt királyleány után
s tündér hozta össze az ifjú párt?

Mondd, hogy úgy volt! Most keserű az ajkad?
Más szemmel nézel mindent . . . Talán
az én szemem most a tied is?
kutasd, amit én csak homályban látok:
tündérleányt a vadrózsák között
s királyfit . . . nem! — csak mosolygó kisdiákok.

Mondd, én vagyok ez? Voltam én is boldog?
S a tündérleány nem volt festett ajkú?
Táltosló nélkül is elérem őt?
Oh, a muliban jó volt! Vén mesemondó
ezután is így lesz? Tárd fel a jövőt!

Mit? Vadul összezárod fogad?
Mondd, mért tapasztod kezedet a számra.
A halál gyöngédebb, ki vagy te?
Élet?
S a Mesélő mond: nem beszélék többet.

(Kassa)

Wittich Lajos.

Valse triste.

Hopszassza, hopszassza,
táncolok. Lejtem az élet
szomorú táncát.

Szép táncosnőm van:
lobogó haja, fekete szeme,
fekete ruha rajta.
De sohase nevet, sohase mosolyog,
gúnyosan int felém
és tart, szorít, nem enged.

Hopszassza, hopszassza:
bolond fejjel felkértem
és most nem tudok
megszabadulni tőle.

Hopszassza, hopszassza,
táncolok. Lejtem az
élet szomorú táncát
Balszerencse kísér
s vele együtt lejték a viharos éjbe.

(Kassa)

Sziklay László.

Perzselő nap.

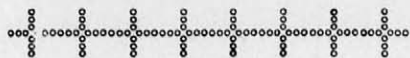
Olyan vagyok, mint az égen perzselő nap,
Égek, sugározom . . . s talán elhamvadok.
Ó arany ígérként ragyog,
A virágokat mind virágba fakasztja,
Minden rózsát egyaránt csókol,
S nem lehet soha senkié.
Égek, sugározom,
Beragyogom az irigy világot
S várok szent bizalommal.
Mert legyek az égen perzselő nap,
Vagy viharoként lezúduló meteor,
Most még égek arany-hittel.

S nyílt számomra mosolyogva
Morze-jeles kis virág,
Én hittem neki, álmodoztam,
Vágytam nyári buskodással,
Boldog voltam a vágyódásban
S amüől féltem, elkövetkezett.
A tarka, mosolygós virág
Fekete, viharos éjjelen
Elszakadt tápláló szájától
S belerepült a viharos éjbe,
Másnap kisütött a nap.
A nap szomorú ragyogással sirt.
A kis virág árokszálon fonnyadt,
Nem virult ki tüzes csókjától . . .
De én közönyösen égek:
Legyek az égen perzselő nap,
Vagy viharoként lezúduló meteor:
Most tüzesen sugározom . . . s talán elhamvadok..

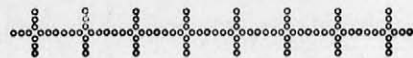
(Kassa)

Mohr Gedeon.

*) Három fiatal kassai diák májusban megjelenő „Nyolc év mesél” című verses könyvéből van kiválasztva az itt hozott három költemény. Mind a három név már ismeretes A Mi Lapunkból s a csehszlovákiai magyar diákok bizonyára nagy érdeklődéssel fogják kezükbe venni három társuk első könyvét, nézve azt, hogy mire képes a lelkesedés, a tanulás és a munkával kicsiholt őstehetség. A verses könyv elé Mécs László, a magyarságszerető olvasott és csodált nagy költő, irt előszót, Megrendelési cím: „Kereskedelmi és Ipari Nyomda Kassa, Gyula u. 2.” Ára 8 korona. Bérmentes küldéssel 9 korona.

HIREK

Fiúk, itt a tavasz! A hó a hegytetőkön már csak mimeli a telet. A nap meleg sugarakban omlik alá. A fákon a kemény, barna rügyek fakadnak. Menekül a tél; diadal-maskodik a tavasz, a derű, a napfény. A fű erőre kap; a természet magára ölti menyasszonyi ruháját. A mező, az erdő mélye ezer csodát tár elénk. Fiúk, örüljünk mi is a tavasznak! Csillogjon a szemünk; keljen szárnyra a lelkünk; harsogjon az új életről a dalunk s fokozott munkánkat sarkalja a jókedv. És ne feledkezzünk meg a jó Istenről, mindnyájunk életétőjről, eltartójáról. Fel hát a fejjel!

Szőcske Márton.

Sziklay Ferenc, a Kazinczy Társaság főtktára, április hó folyamán érkezett el írói munkásságának negyedszázados évfordulójához. Ebből az alkalomból a jeles íróművészt megható és kedves ünneplésben részesítette Pozsony és Kassa magyar társadalma. A Mi Lapunk is szívből közönlte az íróvezért. Olvasóink nem egy remek elbeszélésében gyönyörködhetek lapunk hasábjain, de ösmerik a „Hangzatka”, „A fekete ember”, „Magyar cserkészideálok” című ifjúsági elbeszéléseit. Szívesen forgatják „Lirai anthologia”-ját. Pedig ezeken kívül rengeteget írt a felnőttek számára is. Nemesak az „Alhambra” c. regénye váltott ki nagy sikert 1921-ben, hanem megérdemelt tetszést arattak színművei, mint a „Pütkösi lányok”, „Catullus”, „Új Isten” és Smetana és Čapek színműveinek fordításai és egyéb tudományos iratai, mint „Arany magyaros verselés”, „A magyar tragédia fejlődése”, „Kazinczy évkönyv” stb. Sziklay nemesen követi Kazinczy írói irányát: nemeset, szépet adni olvasóinak, hogy a művelődés által megérezzék és élvezhessék az élet csöppnyi boldogságát. Írói tevékenységén kívül sok érdeme van a magyar dal és kultúra erősítésében. Erről a Kassai Magyar Dalos Szövetség évkönyvei és kultúrreferenciái működése beszélnek. A folyton tevékeny Sziklay Ferencnek kitartó egészséget és még sok sok sikert kívánunk!

Az YMCA ez évi nagy tábortábori akciójának előkészületeiről. Az YMCA szlovenszki tábortábori bizottsága szolnai központi gyűlésén a tábor újjaszervezésével és még népszerűbb tételével foglalkozott. Az árvaváraljai YMCA tábor ez idén nemesak azon városok ifjúságának, ahol eddig is folyt YMCA-munka, kíván szorgalmi, hanem egész Szlovenszki ifjúságának. A tábor mintaképe kíván lenni Szlovenszki összes nyaraltatási akcióinak, állandó értéket öhajjt képviselni nevelési, egészségi és társadalmi szempontból. Mivel ezt a központi bizottság egyedül elérni nem képes, az állami hatóságokat, városi testületeket, iskolákat, a nagyipart és kereskedelmet, sőt a társadalom minden rétegét szeretné bevonnai a cél érdekében dolgozók nagy táborába.

Az YMCA eddig használt óriási sátrai az állandó táborozásra nem bizonyultak alkalmasnak, gyorsan romlanak s drágák. Ezért elhatározta a tábortábori bizottság, hogy sátrak helyett izléses és szellős kis házikókat épít 10—10 fű számára. A terv megvalósítására megkéri Szlovenszki nagyobb városait, hogy vállalják egy-egy ilyen, 3000 koronába kerülő házikókat a megépítését. Ezzel elősegítenék az akcióknak országossá váló fejlődését és alkalmat adnának Szlovenszki egész ifjúságának oleo nyaraltatásra. A testi és szellemi felgyógyulás mellett itt gyakorolhatnák a megértést és a szeretet krisztusi tanainak az átérzését, jellemük erősödését és erkölcsi nemes érzéseik tisztulását. Itt találkozik Szlovenszki minden nemzetisége felekezeti és társadalmi különbség nélkül. Ezzel ápolják a világtestvériséget s megtanulják egymás megbecsülését.

Mindegyik kunyhó az építő város nevét fogja viselni s a benne lakó fiúk érezni fogják, hogy ez a tábor az összes városok együttes erőfeszítésének, gondoskodásának és áldozathozatalának köszönhető. A külföldön e téren már igen sokat tettek.

A cél megvalósítása érdekében a táborokról elkészített filmet Szlovenszki városaiban fogják mutatni előadás kíséretében és minden lehető propagandát fognak kifejteni.

A tábortábori élet programját is fogják mélyíteni. A táborba kiküldik a legjobb YMCA titkárokat. Julius 18—31-ig pedig csak magyar fiúkat vesznek fel a táborba magyar titkárok vezetése alatt. A nevelésnél a jó példa és baráti érzés is irányadó, hogy mindenki kifejthesse Isten adotta tehetségét. A vallásos nevelést a vasárnapi kath. és protestáns istentisztelet fogják elősegíteni. Az idej tábort több külföldi és hazai író, pedagógus és szakember fogja meglátogatni. Így Bertó mérnök, a híres ifjúsági író; Mr. Tomkins William, az indiánus kultúra neves amerikai kitűnősége és mások. Ajánljuk tehát diákjaink és iparos ifjaink figyelmébe az YMCA nyári táborát s ha csak két hetet is tölt el a táborban az ifjú, az egyéniségre, a lelkületére egy életre fog kihatni.

(S. Gy.)

Adományok. A Mi Lapunk sajtóalapjára újabban a következő adományok érkeztek: Konrády Lajos pröpostkanonok, pápai prelátus Kassa 100 kor.; dr. Szilassy Béla nagybirtokos, egyház ker. főgondnok Losonc 80 kor.; Koflanovics Sándorné Ševljuš 10 kor.; Nátolyáné Jaczkó Olga írónő Tarna 10 drb. könyv. Fogadják a követésre méltó példáért hálás köszönetünket!

„Megered az eső” címen jelenik meg legközelebb Szabó Dezső legújabb regénye a Bartha Miklós Társaság kiadásában. A 22 ívre terjedő regény ára 48 korona lesz, de előjegyzésben a pénz előzetes beküldésével csak 30 korona. Előfizetést elfogad A Mi Lapunk szerkesztősége, de a pénz egyenesen a következő címre is küldhető: Kardos Béla Mátýásföld, Baross u. 4. (Magyarország)

A legkülönbébb

konyhakerti, gazdasági és virágmag, virággumó, kertiszerszám, növényvédelmi anyag

Berghoffer János

magkereskedő cégnél szerzhető be

Bratislava-Pozsony

Köztársaság-tér 13

T. 25—15 Póstaftiók.

Sportcikkeket

és cserkészfelszerelési tárgyakat legjobb minőségben és legolcsóbban

Weidenhoffer és Mártonfy

sportárúházában szerzhető be.

!

Bratislava Dlhá 13. — Košice Hlavná 63.
Cserkészeknek és diákoknak 10% kedvezmény.

A MI LAPUNK KÖNYVESPOLCA

Az ismertett könyveket kiadó-hivatalunk szívesen beszerzi, Portót nem számítunk.

Rovatvezető:
FENYVES PÁL dr.

Ismertetési példányok e rovet vezetőjének címére is küldhetők: Budapest, IV., Egyetem-utca 4

Középiskolások a Magyar Tudományos Akadémia könyvtárában.

Az „UJSÁG” című budapesti napilap nyomán alább ismertetjük egy legközelebb megjelenő irodalomtörténeti kiadvány furcsa históriáját, amely a csehszlovákiai magyar diákok számára is értékes tanulsággal szolgál: céltudatos, együttes munkával lehet — és csakis így lehet maradandót alkotni.

A budapesti V. kerületi Berzsényi Dániel-reál-gimnázium ezidei hetedik osztálya saját költségén és saját ötletéből ezer példányban, finom papíron, jegyzetekkel és bevezetéssel ellátva, kiadja Bessenyei Györgynek *Hunyadi* című époszát.

S ezzel nem ér véget az ambiciózus fiatalok tervezgetése. Az a szándékuk, hogy jövő esztendőre, amikor már a „kiadók” valamennyien nyolcadistáknak mondhatják magukat, sorra kerül a régi magyar irodalom számtalan kiadatlan emléke közül még néhány érdekes munka.

— *Bezzeg, a mi időnkben* — szokták némelyek szorgalmasabb munkára, szerénységre és a többi ifjúsághoz illő erényre buzdítani a mai generációt, amelynek értékeit, karakterét sem atyai intelmekkel, sem lemondó gesztusokkal nem lehet elintézni.

— *Bezzeg, a mi időnkben*... erre most megfelelt az egész hetedik osztály. Nem lehet erre legyinteni és nem szabad a mai gyereket a „mi időnk” tiszteletreméltó példájához mérni. Szfinkszerű titokzatossággal ülnek bennük a mi bizonytalan évtizedünk megfajtatlan gondjai. Nem felnöttek még, de nem is gyerekek többé. Most hal-kan megszólalt a szfinksz:

Gimnazisták összegyűjtötték az uzsonnapénzüket, lespórolták a villamos huszonnégy filléretet. Olesóbb jegyet vettek a színházban. Összegyűjtöttek hatszáz pengőt, hogy egy régi magyar költő époszát, amely pontosan százötven éve sárgul a pápai bencések könyvtárpoleán, olomba öntessenek, kinyomattassanak.

Meg kell itt állani egy pillanatra s ha nem volna szégyen hetedistáknak előre köszönni, jelképesen még a kalapot is, meg lehetne emelni előttük.

Elmentünk egy délelőtt a Markó-utcai gimnáziumba. Idegennek nem szabad az emeletre menni. Lent kell várni az előcsarnokban, ameddig az altiszt lehivatja a kiadókat.

Öt fiú jön le egyszerre. Két hosszú, két tömzsi és egy ábrándos.

— Alászolgája — mondják a kövérek.

— Van szerencsém — mondják a hosszúak.

Az ábrándos a kezét nyújtja. Bemutatkoznak. Részünkről.

— Uraim — szoltunk —, nem lehetne kellemesebb dolgokra felhasználni ezt a hatszáz pengőt?

— Csodálom, hogy ön nem tudja belátni, milyen szép cselekedet az, kiásni egy poros kéziratot és megismertetni azokkal, akik különben sohasem olvasták volna.

— Tagadhatatlan — feleltük —, de azt csodálom, hogy ilyen régi multból keresik ki ezt a művet. Nem találtak aktuálisabb íróit, akinek szintén még kiadásra várnak az írásai?

— Vegyük csak — mondta egy szőke, vastagnyaku, kissé borotvátlan fiatalember —, vegyük csak, minden kornak megvan a maga érdekessége. *Tudjuk, hogy ez nem a nagyközönség olvasmánya.* Mi azonban nem akarjuk árusítani ezt a könyvet. Ezer példányban nyomtatjuk ki, eny nyire futja a pénzünk. *Mind az ezer példányt ingyen küldjük szét a magyarországi középiskoláknak, könyvtáraknak, önképzőköröknek, szakembereknek.*

— Kissé dolgozik bennünk a hiúság is — mondja az ábrándos fiú, a homlokába lógó hajjal —, mert mindenestre bent leszünk a Bessenyei-bibliográfiában.

— Na hallod — lép előre a másik nagy fiú —, *ez a legkevesebb.* Ez a mi saját ötletünk volt, kérem, azt hiszem, gimnazisták még nem gondoltak ilyenre.

Csengetnek.

— Alászolgája — mondják sorban.

Még az egyik hozzáteszi:

— Ez a hetedik osztály ötlete volt. Ne tessék nevetni inni, hanem csak annyit: hetedik osztály. Közös volt a munka, itt nincsenek primadonák. Alászolgája.

Bekopogtatunk a tanári szobába.

Vajthó László, az osztály irodalomtanára, az ismertnevű esztéta és műfordító szívesen ad felvilágosítást:

— Néhány hét előtt öt VII. osztályos tanítványom jött hozzám. Arra kértek, hogy ne nevessem ki őket, de nagy tervük van. Tanulták az idei irodalomtörténet-anyagban, hogy Bessenyeinek igen sok kiadatlan műve van még. *Egész éven át gyűjtöttek, hogy ők adhassák ki elsőnek valamelyi-*

ket. Most végre együtt van a pénz. Azt válaszoltam, hogy a *terv cseppel sem neveltséges* és nagyon szívesen pártolom. Megállapodtunk abban, hogy a *Hunyadi* című époszt fogják sajtó alá rendezni.

— Bessenyei Györgynek ez a munkája nem mondható az író legjobb művének, de irodalomtörténeti érték. Bessenyei fellépése ugyszólván fordulópont volt a magyar irodalomban. 1772-ben jelent meg az Águs tragédiája; Ezt az évet mint irodalmunk megújulásának dátumát szokásos említeni. *Bessenyei már a modern ember típusa*, akinek csak hasznára vált korának német-franciás szelleme. Hiába próbálták Bessenyeit elnémetesíteni. Magyar maradt még az udvari légkörben is, de kulturát, műveltséget hozott haza. Tanítványaim, akik most áttanulmányozzák Bessenyei egész életét és költészetet, kitűnően megismerkednek az az egész korról.

— Amit ezek a fiatalok műveltek, egyenesen megható. Egész évben gyűjtögették a sovány pénzüket, most pedig öt-hat különösen lelkes jó tanuló, egész husvéti szünetjét az Akadémia könyvtárában töltötte. Ott körmögötték a régi époszt reggeltől estig.

— A mai kor fiataljai szeretik a végleteket. Nagyon örülök, hogy most ilyen szép tulzásba estek. Nem igaz, hogy a mostani gimnazistákat csak a modernnek érdeklik. Lám, van érzékük az irodalomtörténeti értékek iránt is.

Utoljára Krompaszky Miksa főigazgatóhoz fordultunk, aki a gimnazisták érdekes tervét a maga nihil obstat-jával látta el.

— *Milyenek a „mai“ fiatalok?* — kérdeztük tőle.

— Örömmel állapítom meg, hogy derék, szorgalmas, ambiciózus, engedelmes fiúk ezek. Három éve életbeléptettük itt az intézetben az úgynevezett „osztályünnepélyek“ rendszerét. A fiúk teljezen önállóan választják ki az előadásra kerülő darabokat, minden tanári felügyeletől mentesen végzik a rendezés munkáját. Ugy hiszem, ez a rendszer erősen kitágította irodalmi érdeklődésüket és további produkcióra serkentette őket.

— Mint pedagógusnak rendkívül jólesik, hogy ilyen okos tervet eszeltek ki. Jelentőségét igen nagyra tartom.

Az, hogy a hetedik osztály kiadja egy régi magyar író elfelejtett hőseposztát, nemcsak a gimnazista-ambíció beteljesedése, hanem érdekes történeti adalék. Bravó fiatalok!

Főiskolások a magyar kulturpolitikában

— A „Vetés“ pozsonyi füzetének margójára —

Vannak néhányan az idősebbek között, akik legszívesebben látnák, ha a forradalom utáni fiatal nemzedék szépecskén, mintha csak vídám majálisról térne haza, visszakanyarodnék a békebeli világba s folytatná a magyar életet ott, ahol az első hadüzenet után atyái, bátyjai abbahagyták. Én megértem és teljes mértékben tisztelem azt az

érzelmi állapotot, amelyből ez az óhaj kisarjadt és átérzem azt a fájdalmas csalódottságot, mely a fiatalok „renitens magaviselete“ miatt az aggályoskodó korosabb urakat hatalmában tartja.

Ismerek érveket, adatokat, tekintélyeket, amelyeket szembe lehetne állítani a korholásra és megróvásra kész, itt-ott haragos öreg urakkal. Ámde hiábavaló volna minden érvelés. Megnyugtatóni, megvigasztalni ezt a deresedő fejű ellenzőket úgysem tudnám. Egyaránt elszomorító rájuk nézve akár a megértése, akár a meg nem értése az idők változásának. Ha belátják, hogy a változott körülmények között életformáink nem maradhatnak egészen régiek: a régi szép idők elmúltán keseregnek. Ha nem látják be a változás elkerülhetetlen kényszerűségét, akkor meg fiaik pártütése okoz nekik gondot.

Mindenképpen sajnálatos jelenség ez és fiatalabb olvasóim talán meg tudják érteni, hogy engem az idősebbeknek búsongása és keserősége fájdalommal tölt el. Fáj nekem, hogy ők nem támogathatnak, nem vezethetnek benneteket s így nem részesülhetnek abban az örömben, amelyet a ti fiatal erőitek látása szerez az elfogulatlan szemlélőnek.

De nem adom át magam sokáig ennek a fájdalomnak. Az én generációm, a három X-es nemzedék, hordozza vállain a *jelen* s ti, két X-es legények, hozzátok a *jövőt*. A jelen és a jövő pedig nem lehet a múltnak kópiája. Nem lehet, mért mi nem akarjuk. És nem lehet, mert mások — minálunk erősebbek — nem akarják.

Melyek tehát a jelen feladatai s a jövő kilátásai? Mit vessünk és milyen aratást remélhetünk?

A pozsonyi főiskolások, íme, megfeleltek az első kérdésre. A „Vetés“, a pozsonyi magyar főiskolások vetése, itt van előttünk. A második kérdésre általános érvényű választ nem adhat senki. És úgy sejtem, hogy a pozsonyi főiskolások túlnagyot mernek, túlsokat akarnak. Attól tartok, idővel lankadni fognak, mert túlságosan távoli célokat tűztek maguk elé. Ámde a bátorság, a merészség, a becsületes nyíltság, a széles érdeklődés, a mélyreható tanulmány oly nagyon dicsérendő tulajdonságok, hogy a tartalmas és erőteljes cikkeken bővelkedő rölpap kiadóival friss örömről és büszkeségükről napjaiban nem bocsátkozom vitába. Lesz erre idő és alkalom. A Mi Lapunk következő számában.

Most leteszem a tollat, hogy mindkét kezemmel megszoríthassam a kezeteiket, pozsonyi főiskolások, kedves barátaim!

Fenyves Pál.

„Bűnösek vagyunk mindannyian és mindannyian tönkre fogunk menni, ha nem érdeünk bűneink tudatára és nem érzünk miattuk igazi bűnbánatot.“

TOLSTOJ.

Csehszlovákiai Magyar Cserkész

Az ideszánt cikkek, képek, értesítések a rovat vezetőjének címére küldendőek: Bratislava, Vám-u. 32. III.

Rovatvezető:
KRENDI GUSZTÁV
magyar szakosztályi titkár

A Sváz Skautov R. Č. S.
magyar szakosztályának
hivatalos értesítője

A cserkész táborok titka.

Tudjátok-e, fiúk, miért érzitek oly jól magatokat a cserkész táborokban? — Nem, nem! — már előre látom, hogy nem találjátok ki a titkot. Mert ez nagy titok, de egy nagy „csitt” fejében megmondom. Én is csak nemrég tudtam meg egy tudós cserkész bácsitól; neki még igen sok ilyen titka van, pedig elmesélt már egy párat a lapunk hasábjain. Ő így fejtette meg a cserkész táborok jóságának titkát.

A cserkész táboroknak meg vannak a maguk szellemei: ezeket a mesékben cserkész tündéreknek szokás nevezni. Nemesak a parancsnokok meg e fiúk készülnek nagy munkával a nyári táborokra, de a cserkész tündérek is nagyban serénykednek már jó előre, hogy kellemessé tegyék a nyári nagytáborokat. Egyszer sikerült nekem még jóval a táborbaszállás ideje előtt bejutnom a cserkész tündérek birodalmába s így alkalmam volt megfigyelni a munkájukat.

Mindjárt a kapuban a Tábor Szelleme fogadott, a többi cserkész tündér parancsnoka. Amikor beléptem, épen a Komoly Munka tündérével beszélgetett. Mindkettő szép, nyulánk, izmos cserkész, feltűrt ingujjuk állandó szorgoskodásukat mutatja. Nagy papírtekerések voltak kezükben, nagy tervek vázlatai rajzolódtak rajtuk. Közeledésemre boldog mosollyal siettek felém. Kérészemre mindjárt készségesen válaszoltak, hogy „üzem közben” bemutatják a cserkész tündérek birodalmát, ez nem más, minél egy gyönyörű völgy ölében meghúzódó nagy cserkész tábor.

— Bizony most sürgős a munka — kezdte a Tábor Szelleme — még csak egy pár hét és már itt is, ott is felkúposodnak a sátrak és fellendülnek a tábori zászlók: megkezdődnek a nyári nagytáborok. Erre kell nekünk a legkomolyabban előkészülnünk, mert nemesak előkészítjük a fiúk táborozását, hanem a magunk életével, munkamegosztásunkkal, szellemünkkel példát is kell adni a cserkész táboroknak. A magyar fiúk táborai minden évben újabb és nehezebb feladatokat próbálnak megoldani. A sátorlakó vállas kis magyarok csendes tábori munkájában az új magyarság

kovácsolódik ki. Méltán állít majd az utókor emlékeket a cserkész táborok helyén, ahonnan a nemzetépítés nagy kikezdései származtak. Ebben segítünk mi cserkész tündérek, hogy a magyar cserkész munkája majdan sikert arathasson. Ép erről beszélgettünk most Komoly Munka tündérével, hisz ez az ő feladatköre. Mi egyenként egy egy részletét szolgáljuk ennek a nagy munkának, melyből azután a hatalmas egész összetevődik. Lássuk tehát sorban a cserkész tündérek munkáját.

Legelőször a folyóhoz értünk. Itt a Patak Tündérével találkoztunk: ép akkor fejezte be nagy tanácskozását a vizekkel, hogy előkészítse a cserkészek fürdőzéseit. Lelkendezve ujságolta, hogy egész csomó új vízi-mulatságot talált ki nyárára, sőt a csónakázásnak is tudja egy pár új fogását ajánlani. Nem beszélhetett soká a Patak Tündére, mert labdáját kergetve hangos kacagással köztünk termelt a Játék Tündér.

— Jujj! Már előre örülök a nyári nagy játékosoknak — csöszögte kipírult arccal a pajkos Játék Tündér. — Higyjétek el, csak a táborban lehet jól játszani. Itt nem kell félni a szomszéd-asszonytól, a házmesternétől, nem kell ügyelni a szomszéd ablakokra; ezek mindig ügyetlenül útjába állnak a labdának. Még a stukk labda is jobban talál itt, mint otthon az iskola udvarán. A napsugaras réten való hancurozás pedig felér magával a Dárius kincsével is.

Hogy bebizonyítsa szavaink igazságát, máris köszönt és szaladt tovább, labdáját kergetni.

Amíg visszafelé haladtunk, egyszerre csak heves vitatkozás lármája üti meg fülünket. A zaj irányában siettünk és mindjárt rájöttünk a dolog nyíljárára: A Szakács Tündér pörölt a legrosszabb apróddal, dr. Kozmával.

— Ha még egyszer is a konyhák közelében látlak ólálkodni — harsogta a kövér tündér —, hátra kötöm a sarkadat. Eleget kellemetlenkedtél már a kondérok fenekén, most már keress máshol szállást.

Ezzel tarkón ragadta az incifinci legényt és

egy erélyes mozdulattal kipenderítette a nagyvilágba.

No tábori szakácsok, most már örökre hálások lehettek tündér kollégátoknak.

Mire mindent végignéztünk, sötétedni kezdett. Itt volt tehát az ideje, hogy felkeressük a tábornüzek urát, a Láng Tündért. Egy nagy tisztásra siettünk. Itt lakott a Láng Tündér. Mire odaértünk, a tisztás már tele volt tündérekkel meg apródokkal. Középen a tábornüzt mellől a Láng Tündér mesélt.

— Tüznéző nép vagyunk. Szeretjük a tüzet, esténként teleszóródik vele az éjszaka. Tábornüzek égnék a Kárpát bércein... mindenütt. Komoly nézésű fiúk ülnek körül a tábornüzeket. — Kezdődik a nagy tanácskozás. Dicső őseink szellemét hozom közéjük, hogy segítsék nagy kikezdéseikben a mának kis lovagjait. Nekünk nem játék, nem mulatság a tábornüzt, hanem komoly befelé nézés, nagy lélekszükséglet... Mi magyarok tüznéző nép vagyunk!

A tábornüzt végén elbúcsúztam vezetőimtől, a Tábor Szellemétől meg a Komoly Munkától. Amint azonban a sátrak mellett elhaladtunk, találkoztunk még egy kedves tündérrel, az Álom Tündérrel.

— A sátrak körül szorgoskodik — sugta kísérőm, — szép tiszta álmokkal szövi be éjszákára a cserkészfiúk sátraikat. Ilyen álmok után mindig frissen és jókedvűen virradnak a cserkészek.

Lássátok fiúk, ez a cserkész tábor titka.

— De hát — kérdezhetné valaki közületek — hol találhatjuk meg ezt a csoda erdőt, hogy meghívassuk a mi táborunkba is a cserkész tündéreket?

— Fiúk, a cserkész táborok Titkának van még egy másik titka is, ez az: nem kell messze földéken vagy épen „mese réten“ keresni ezt a csodaerdőt meg a cserkész tündéreket, mert ha megpróbáltok magatokba nézni és valahogy megismerkedve elétek képzelitek cserkész jótulajdonságaitokat, ekkor ti is rájuk ismertek, hogy ezek azok a cserkész tündérek. **Matuska György.**

Az amerikai nemzeti cserkészmozgalom születésnapjának megünneplése.

Érdekes emlékünnepet rendezett az amerikai cserkészszövetség február 14-én. Amerikában a csapatokba osztott cserkészeken kívül közel 200.000 „magános cserkész“ is működik. Ezt a szervezetet mi magyarok nem ismerjük. Havonként megjelenő külön ujságjuk is van, a „The Lone Scout“, ennek most érkezett januári számában felhívás jelent meg a magános cserkészekhez február 14-én, az amerikai cserkészlet 19. születésnapjának megünneplésére.

A magános cserkészek a farmokon élnek és

csapat helyett a családjuk körében végeznek „jó munkát.“ Központi szervezetük olyan ügyes és kerületi vezetőik annyira rátermettek, hogy munkájuk már a vezető politikusok figyelmét is felkeltette, kik különösen a szervezet nemzeti jelentőségét emelik ki.

Röviden ismertetjük itt a „születésnap“ érdekes szertartását. A család a cserkész vezetésével feláll az asztal körül és valamennyien cserkész módon tisztelgnek. Utána a cserkész hangosan elmondja a fogadalmat, azután leülnek és beszélgetés formájában megemlékeznek arról, hogy ez a nap az amerikai cserkészlet 19-ik születésnapja. Tizenkilenc évvel ezelőtt hozta át W. D. Boyce Angliából a mozgalom gondolatát, ahol — mint ismeretes — egy ismeretlen kis angol cserkész napi jótette fejében útbagazította az eltvedt utast.

Ezután következik az ünnepi tortának, a cake-nak a megszegése. A cserkész elmagyarázza a kisebbeknek, hogy a tortán levő 19 gyertya jelképezi az amerikai cserkészlet 19-ét. Meggyújtják a gyertyákat és a család beszélgetni, vitakozni kezd a cserkészletéről. Amikor már minden gyertya ég, a cserkész elmondja a 12 amerikai törvényt, utána eloltja és elteszi a gyertyákat, megszegi a tortát és köszöntőt mond: „Amikor felszolgálom ezt a születésnapi tortát, azt kívánom, hogy minden cserkészkorú amerikai fiú vegyen részt mozgalmunkban. Kívánom, hogy valamennyien legyenek hűek a cserkészfogadalomhoz, éljenek törvényeink szerint és mindenkor készen legyenek az önzellen szolgálatra.“

Étkezés után valamennyien újra felállnak és tisztelegve elénekkelnek egy odaillo cserkész-dalt.

Az egész ünnepség szép tanujelét adja az amerikai cserkészlet belső munkájának.

Temesi Győző.

Bi-pi levele a cserkészszülőkhöz.

Ha egy angol fiú cserkész lesz, szülei a csapatparancsnok útján ezt a levelet kapják Baden—Powell-től:

Kedves Szülők!

A Ti fiatok a mai napon cserkész lett és mivel ilyen módon bizonyos mértékig részt fogok venni a nevelésében, irok Nektek — már csak azért is, hogy biztosítsalak Benneteket, hogy segíteni fogjuk őt azon az úton, melyet kijelölt magának.

Amint tudjátok, a célunk, hogy segítsünk Nektek, hogy fiatoknak jóbarátokat szerezhessetek és hogy testben léleken egészséges foglalkoztatást adjunk nekik, azért, hogy a játékon keresztül köteleltségű emberekké és jó hazafiakká váljanak.

Mi nem akarjuk a fiatok szívében a Ti helyeteket elfoglalni, csak segíteni akarunk a neve-

lésükben; ezért reméljük, hogy Ti viszont a következő módon segítitek nekünk: 1. olykor olykor meglátogatjátok a csapatot és meggyőződtek, hogy a fiúk hogyan érzik magukat itt; 2. Töletek telhetően buzdítsátok a csapatmunkában való részvételre, hogy ezzel kitüntetésekkel szerezzen magának; 3. Felhívjátok ismerőseitek figyelmét a cserkészetre és elhozzátok őket a „nyílt” összejöveteleinkre.

Alig van két fiú, akinek a jelleme egészen egyforma volna, de mi azon vagyunk, hogy a leg jobb oldalait erősítsük a jellemének. És ugyanúgy: alig van bizony két szülő, aki egyformán gondolkozna a fiáról. Nagyon örülünk majd, ha épen ezért figyemmel kíséritek a cserkész munkáját és megmondjátok nekünk, hogy mit gondoltok: helyes-e az a mód, melyet mi követünk, vagy más-kép kellene e őt kezelni.

Remélhetőleg azt fogjátok látni, hogy a cserkészmunka egészségessé, erőssé teszi, hogy oda-haza használható és engedelmessé lesz. kötelelesség-tudó játékban és munkában és minden dolgában becsületes, készséges és érdeklődő.

Nincs minékünk semmi bogarunk és egy vallást sem helyezünk a másik élébe. Még kevésbé törődünk a politikával, társadalmi vagy osztálykülönbséggel.

Csupán azon dolgozunk, hogy a fiúkból boldog, jóra való hazafiak legyenek és ehhez a munkához, szülőkhöz, a Ti hozzájárulástokat és támogatástokat kérjük, készséges hívetek:

R. B. P. s. k.

A cserkészegység felé.

Mikor hét hónappal azelőtt a titkári teendőket átvettem, nagy szeretettel, odaadással fogtam a munkához. Tudtam, hogy nagy fába vágom a fejszét, hogy fiatalon, erős, nagy munkára vállalkozom.

Madách magasztos szavai éltek bennem: „Ember küzdj és bízva bizzál!”

Tudtam, hogy támadásoknak leszek kitéve; tudtam, hogy nem mindenki ért együtt velem; tudtam, hogy lesznek olyanok is, kik akadályokkal fognak elárasztani.

De nem gondoltam egyre! Arra, hogy saját embereink is fognak akadékoskodni, hogy közöttünk is vannak olyanok, kik ha produktív munkát látnak, a munka kihatásának eredményességétől félve igyekezzenek ezt megakadályozni.

És jártam a magyar cserkész rögzös útját.

Céлом egy volt! Megszervezni a magyar cserkészegységet, lefektetni az egység sziklaszilárd alapjait, hogy erre hatalmasat építhessen a szlovénköi magyar cserkészlet. Kiküszöbölni a vad hajtásokat.

Törekedtem arra, hogy cserkészletünk a Baden Powell elvekhez hű maradjon, hogy a 10 törvényünkön csorba ne essen, hogy cserkész-ifjainkba beoltsuk a magyar multhoz való ragaszkodásunkat és a mély vallásos érzést.

Eddigi munkám eredményességének elbírálását azokra bízom, kik figyelemmel szemlélték munkámat, kik, vagy mellettem, vagy, ellenem dolgoztak!

Küldetésemnek vége volt, de a titkár választásnál a szavazatok többsége újból rám hullott és így újból kénytelen vagyok a magyar cserkészlet élére állani.

Újból első harcos kívánok lenni a nagy magyar cserkészcsaládban, odaállok elétek, hogy tudásomat nektek, cserkészeknek, szenteljem.

Újból a harcosok élére állok, hogy odaadásal, erős akaratallal folytassam a megkezdett munkámat:

Programmom három pilléren nyugszik. *Ezek: a tradíciókhoz való ragaszkodás, a mély vallásosság és a magyarság!*

Erre a három pillérré építsünk tovább, ne tekintsünk sem jobbra, sem balra, mert ez az építkezés fogja meghozni gyümölcsét.

Ha kezét fogunk, ha egyúton haladunk, megszületik a magyar egység, az az egység, melyre mi mindnyájan áhitattal várunk.

Évvel a programmal indulok újra a magyar cserkész rögzös útjára, bízva abban, hogy most már karöltve fogunk tudni dolgozni.

Krendl Gusztáv.

Cserkész hírek.

„A forrongó lelkek” dr. Farkas Gyula közismert regényét színdarabbá dolgozta fel a Svajcser élő Márton Jenő. A színmű a Polygrafischer Verlag A. G. kiadásában jelent meg s igen öröndetes eseménye a magyar cserkészirodalom külföldi siker sorozatának.

Az angol cserkészlet esperantista ligájának a titkára közli, hogy értesülése szerint a brazíliai és lengyel jamboree csapat tagjai esperantót tanulnak a kölcsönös érintkezés megkönnyítésére. Angliában, Franciaországban, Belgiumban és Spanyolországban is nagy kedveltségnek örvend a cserkészlet körében ez a világnyelv.

Budapesten, a hárshegyi cserkészparkban a húsvéti szünetben 396 cserkészörsvezető részére örsvezetői tábor rendeztek. A kiképzést forgószínpad rendszerrel bonyolították le. Erős a reményünk, hogy a jövő nyárra a szlovénköi csapatok is megtarthatják első örsvezetői táborukat.

Hat ország cserkészifiai húsvét vasárnapján és hétfőjén találkoztak Budapesten. A találkán megjelent 68 angol, 35 osztrak, 6 német és néhány lengyel cserkész, Szlovénköből Krendl Gusztáv magyar titkár vezetésével 5 pozsonyi cserkész vett részt az ünnepi fogadtatáson. Az angol cserkészlet két napra terjedő műsorát a magyarországi szövetség állította össze s ezalatt kirándultak Mezőkövesdre, Esztergomra. Fogadta őket Khuen Hédervár magyar főcserkész, Horthy kormányzó és Serédy bíboros hercegprímás.

A „Kiskárpátok“ pozsonyi cserkészcsapat március 24-én tartotta 8 éves fennállásának, emlékünnepest. A csapatösszejövetelel Nagy József főparancsnok ünnepi megnyitót tartott. Utána Vallovič Oszkár, kerületi titkár, megleghangú beszédben üdvözölte a csapat két vezetőjét, Anda Tibort és Forray Tibort eredményes cserkész munkájukért s átadta nekik a Sváz által adományozott „oroszlán“ kitüntetéshez járó oklevelet. Este 45 terítéses vacsora volt. A cigányzenekar szébbnél szébb magyar nótával szórakoztatta a megjelenteket. E napon az alapító parancsnokukat, Hornyák Odiló tanárt, tiszteletbeli főparancsnokká választották meg.

Leánycserkész avatás. A losonci „Veres Pálné Beniczky Hermin“ leánycserkészcsapat 9 újoncát április 14-én avatta fel cserkészzé az érdeklődő szülők jelenlétében ünnepélyes keretek közt Scherer Lajos parancsnok.

A magyar titkár választására beérkezett szavazatokat március 17-én bontotta fel Horky József, országos titkár, mint a Sváz kiküldöttje. Összesen 20 raj (oddiel) küldte be szavazatát. Mrenna József, újárú parancsnok 6 szavazatot, Krendl Gusztáv 14 szavazatot kapott. A fölvevett jegyzőkönyvet a Svázhoz továbbították. E szerint szavazattöbbséggel újból Krendl Gusztáv lett a magyar titkár. Nem szavazott: Kassa, Rimaszombat, Rozsnyó, Eperjes. Előbbi három helyen a csapatok körében még mindig áldatlan állapotok uralkodnak.

A mesedélutánok tartásával foglalkozott a magyar tanács legutóbbi ülése. Miután ezek előkészítése a csapatok belső ügye, kívánatos, hogy a tavaszi és nyári munka keretébe okvetlenül illesszék be s tartanak minél több mesedélutántalun, de a saját székhelyükön is. Ajánlatos a műsort előzetesen a hatóságoknak bemutatni, hogy mi se zavarja a cserkészeket ebbeli nemes munkájukban.

A „Jókai“ cserkészcsapat (Komárom) április hó 14-én Jaksits József zongoraművész közreműködésével táborozási alapja javára igen sikerült hangversenyt rendezett. A műsor a következő volt: 1. Beethoven: Sonata appasionata. Op. 57. Zongorán előadta Jaksits József. 2. a) Ravel: Jeux d'edu. b) Smetana: Hulán. Zongorán előadta: Jaksits József. 3. a) Reh H.: Pusztai Hangok. Magyar induló. b) Puccini: Dal a Pillangó kisaszszonyból. Előadta a 25 tagú gimn. zenekar Krikszán József zenetanár vezetése alatt. 4. A gimn. VII. o. cigányzenekarának magyar népdalegyvelege. 5. Novák: a) A templomban. b) Éjjel. Zongorán előadta: Jaksits József. 6. Liszt: XII. Rhapsodia. Zongorán játszott: Jaksits József.

Jegyzetek a megfigyelésről. A tárgyak terjedelmét többnyire tulbecsüljük: 1. ha tédrelünk vagy fekszünk; 2. ha háttér és a tárgy egyszínű; 3. utakon, hosszabb utcákon; 4. ha a tárgy árnyékban van; 5. ha a tárgy csak részben látható.

— A tárgyak terjedelmét többnyire lebecsüljük: 1. ha a Nap a megfigyelő mögött van; 2. ha a lég tiszta; 3. ha a talaj hóval van fedve; 4. ha víz vagy mély szakadék fölött nézünk át; 5. ha lefelé vagy fölfelé nézünk. — *Megjegyezhető még:* 50 lépésről az ember szája és szeme tisztán látható. — 100 lépésről az ember szeme pontnak látszik. — 200 lépésről gombok és hasonlók még láthatók. — 300 lépésről az ember arca felismerhető. — 400 lépésről a mozgó végtagok kivehetők. — 500 lépésről meg lehet látni a ruha színét.

(„Scouting for Boys.“ Baden-Powell-tán)

Gász István.

Baden-Powell időjós-lása. Baden Powell, a cserkészlet alapítója, híressé vált könyvében, „Scouting for Boys“ban közölt néhány soros, a természet hosszas és alapos megfigyelésén alapuló időjós-lást. Ezek a következők: Ha az ég este veres, másnap szép idő várható. — Ha az ég reggel veres, egész nap esős idő lesz. — Sárga napnyugta szelet hoz másnapra. — Halványsárga napnyugta esőt hoz másnapra. — Kora hajnali köd és dér szép időt ígér. — Ha távolba tisztán látsz, már is esőt vársz. — Ha vörös az alkonyat, szép idő lesz holnap. — Ha a Nap a felhők fölé emelkedik, másnapra szél kerekedik. — Bárányfelhők szép időt hoznak. — Szaggatott szellű felhők hoznak szellőt. Fordította: Gász István.

A Prágai Szent György Kör nevét „Prágai Magyar Cserkészek Köre“ névre változtatta. Egyben a pozsonyi Sarlóba átlépett Kessler-Balogh Edgár helyett Rády Elemért bízta meg a kör ideiglenes vezetésével. (Cime: Prága, XII. Skrétova 7. II. vagy Kassa, Komenský-u. 7.)

„Világosság“ címen jelent meg a cseszl. köztársasági magyar kath. tanárok és tanítók tanügyi folyóiratának 1. 2. 3. száma Érsekújvárott, Bennünket e magas színvonalú lapban különösen két cikk érdekel. Scherer Lajos „A tanító és a cserkészlet“ címen arról ír, mikép lehetne a cserkészletet sikeresen bevezetni a falusi fiatalság körébe. Kriek Jenő „A tanítóképzés reformja körül“ c. tanulmányában pedig keresi a növendékek szellemi kiképzésének és igazi nevelő biztositékait s ezt részben a jó viseletben, szorgalomban és vallásosságban látja, részben a cserkészletben, mikor így ír: „Még lehetne további biztositékok fölül kutatni. Ilyennek tekinteném a cserkészletet is. Ezt minden középiskolába bevezetném s a képzőbe csak olyan ifjút vennék fel, aki éveken át valamely cserkészcsapat tagja volt s továbbra is az öregcserkészek csapatába hajlandó átlépni. A világcserkészlet alapszabályzatának gyakorlati kereszténysége igen alkalmas arra, hogy a leendő nevelő világnézeti alapját lerakja“. Ime, már kezdik belátni a felnöttek is a cserkészlet fontosságát és jellemnevelő hatását. Ezért is minden jó fiúnak be kellene állania mielőbb a cserkészek közé!

A billió fogalma. Számmal leírva egy 1-es és 12 nulla, vagyis 1,000.000.000.000. Időben kifejezve 31,685 év, 17 nap, 22 óra, 45 perc és 4 másodperc szükséges, míg egy billió arany pénzdarabot földünk egyenlítőjére akarnánk rakni egymás mellé sorjában, akkor legalább is 765-ször kellene körül-rakni. Ezt a hosszú láncot 2325 hajó birná elszállítani, ha mindegyike 3000 tonnát vinne. Ugyan maradna még egy kis maradék, mely 447 tonnát nyomna és 64,081.920 darab aranyat foglalna magába. Ha a billió aranyat 10 méteres oszlopokba raknák le és ezeket a 10 méteres falakat egymás mellé párhuzamosan építenék, persze az illető billió darab aranyból, akkor az körülbelül 3650 kilométer hosszú lenne. Ennyi egy millió milliószor!